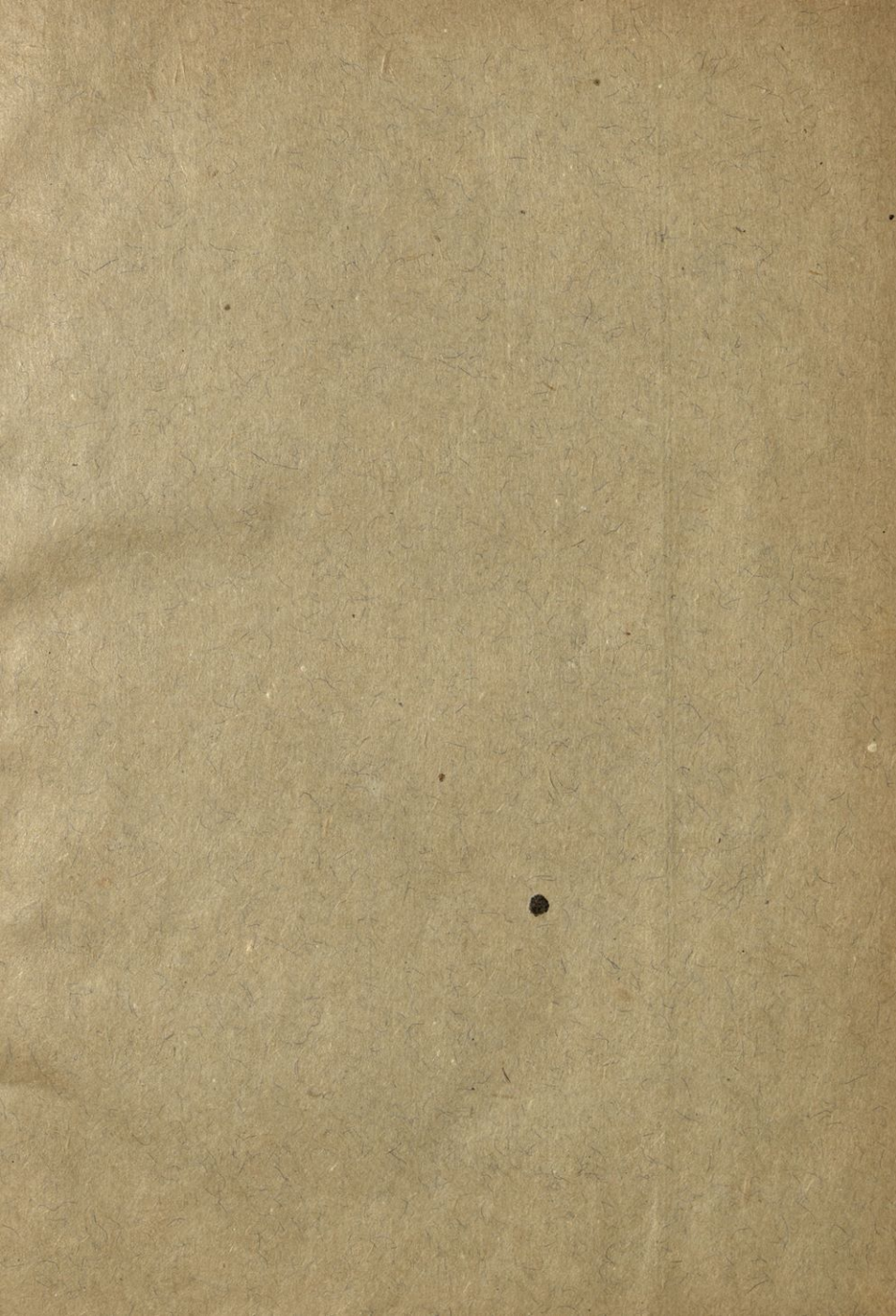

38070

Sp

38070, VI, A. f.

lpl coll

26. VI. 1941

489

SESTAVIL

JANEZ ZABUKOVEC

ŽUPNIK

Z DOVOLJENJEM PREČAST. KNEZO-
ŠKOFIJSKEGA ORDINARIATA V LJUB-
LJANI DNE 21. AVGUSTA 1907, ŠT. 4224

ZALOŽILA KATOLIŠKA BUKVARNA
TISKALA KATOLIŠKA TISKARNA ::

U 586442

Dupl. coll. ad
W X 38.040 f
1/44 B

D 200715441

Predgovor.

Že nad deset let se Slovenci selijo v Ameriko in na Nemško. Tam tudi sklepajo zakone. Marsikateri mladenič pokliče dekle iz domovine, da gre za njim na tuje in se potem tam vzameta; mnogo deklet pa gre na slepo srečo v tujino, ker upa tam prej dobiti moža kakor doma. Velikrat me je že bolelo srce pri mislih, kako se sklepajo taki zakoni, kako slabo poučeni sprejmejo mnogi nase težavne dolžnosti zakonskega stanu. Pač so v nekaterih krajih v Ameriki slovenski duhovniki, in tam se ženini in neveste morejo poučiti v domačem jeziku; a so tudi Slovenci po mnogih krajih v Ameriki, kjer ni slovenskega duhovnika, tujega jezika pa ne razumejo nič ali premalo, da bi se mogli zadostno poučiti o dolžnostih zakonskega stanu. Na Nemškem je pa še slabše. Tam ni slovenskih duhovnikov, ženin šeše za silo lomi nekaj nemških besedi, neveste pa navadno ne znajo niti besedice nemško govoriti. Kako naj se zadostno poučé o težavnih, odgovornosti polnih dolžnostih, ki jih nalaga zakonski stan? Kakšni bodo taki zakoni, kakšne take družine? Službujem že v drugi župniji, odkoder jih je veliko v Ameriki in na Nemškem, in vem, kako se godi.

Ravno to mi je potisnilo pero v roke, da sem spisal pouk o svetem zakonu.

V prvi vrsti je namenjen tistim Slovincem in Slovenkam, ki se hočejo ženiti na tujem in ondotnega jezika ne razumejo zadostno. Naj bi pred poroko to knjižico pazljivo prebrali, da ne bi nevedni stopili v zakon, morda celo z zadržkom! Izkušnja uči, da ravno na tujem Slovenci sklenejo veliko neveljavnih zakonov. Naj torej dušni pastir tiste, ki že gredó z doma z namenom, da bi na tujem sklenili zakon, opozori na ta pouk, oziroma jim ga sam preskrbi; če pa izvé šele potem, ko so že v tujini, da hočejo tam skleniti zakon, ali da so ga že sklenili, naj opozori domače njegove v domovini, da jim pošljejo ta pouk.

V drugi vrsti pa bo ta pouk o sv. zakonu dobro služil vsem slovenskim zaročencem, pa tudi zakonskim, naj so doma ali na tujem. Saj je znano, kako je pred poroko ženinu in nevesti. Imata polno skrb in ne moreta pri pouku, ki jima ga daje domači župnik, pazljivo slediti vsem besedam, še manj si vsega zapomniti. Kako potrebno in koristno je torej, da tudi kasneje kaj slišita a svojih dolžnostih. Pozneje bosta veliko bolj razumela in si lažje zapomnila. Ker se pri pridigah in krščanskih naukah, pa tudi pri velikonočnem izpraševanju ne morejo obravnavati vse dolžnosti, ki jih imajo zakonski, ali vsaj ne kakor bi bilo potreba, in mnogih tudi ni vselej zraven, bo pričujoča knjižica vsaj nekoliko to nadomestila, ako jo bodo pridno prebirali zakonski.

Spisana je za priprosto ljudstvo, pa tudi olikanci najdejo v nji vse najpotrebnejše o svetem zakonu. Kolikor se more očitno povedati, obsega ta pouk o svetem

zakonu vse, kar je treba vedeti zaročencem in zakonskim. Kratek je zato, da ba cena knjižici manjša in si jo bodo mogli tudi revni kupiti.

Pri spisovanju sem poleg svoje izkušnje in že pridobljene vednosti rabil te-le pripomočke: Alban Stolz: „Das Menschengewächs“, po katerem je zlasti sestavljen prvi del poglavja o edinosti; „Detoljub“, po katerem sem sestavil nauk, kako treba otroke privaditi pokorščine; Wetzel: „Die Frau“, po katerem je sestavljen nauk o varčnosti gospodinje; Huber: „Vorträge für christliche Müttervereine II.“, po katerem sem povzel razpravo o imenitnosti in važnosti krščanske vzgoje.

Če bo pouk v ti knjižici katerega zakonskih vnel za vestno in zvesto izpolnjevanje dolžnosti zakonskega stanu, in ga tako obvaroval mnogo časne, nazadnje pa večne nesreče, poplačan bo moj trud obilno. Bog daj! Naj roma torej ta knjižica po svetu v čast božjo in zveličanje ljudi!

V Zgornjem Tuhinju, na Svečnico 1902.

Janez Zabukovec
župnik.

Predgovor k drugi izdaji.

Druga izdaja knjižice „Kratek pouk o sv. zakonu“ je nekoliko pomnožena. Vsled izkušenj, ki sem jih imel pri ženitvi tujih državljanov ob gradbi karavanškega predora in bohinjske železnice, menim, da bodo migljeji, kako je postopati o ženitvi tujih državljanov, tudi temu ali onemu duhovniku dobrodošli. Oziral sem se na kritike prve izdaje in v njih smislu nekatere reči izpremenil, oziroma dodal. Zdelo se mi je primerno, tudi naslov knjige izpremeniti.

Na Jesenicah, dne 26. avgusta 1907.

Janez Zabukovec
župnik.

Kaj hočeš storiti?

V zakon hočeš stopiti! Ali veš, kaj to pomeni? Ali veš, na kaj morajo paziti tisti, ki hočejo stopiti v zakonski stan?

Odgovor na to imenitno vprašanje daje katekizem (vpr. 738).

Tisti, ki hočejo stopiti v zakonski stan, morajo paziti na to:

1. da se ne zaročajo lahkomiiselno.

Lahkomiselno, to se pravi: ne zadosti premišljeno, ali v dôbi, ko še nimajo pravega pojma o težavnih dolžnostih zakonskega stanu; od strasti preslepljeni, ne da bi se prej posvetovali z Bogom, s svojo vestjo, s spovednikom; brez ozira na prihodnjost, ali bodo mogli v zakonu in ravno s to osebo najti časno in pred vsem večno srečo.

Kdor hoče stopiti v zakonski stan, mora torej resno premisliti, ali ga B o g k l i č e v ta stan ali ne.

Bog skrbi za vsakega človeka in vsakemu odloči stan, v katerem naj bi njemu služil in se večno zveličal; vsakega kliče na tisto mesto, v tisti stan, katerega mu je odločil. Človek, ki ima prosto voljo, pa lahko posluša glas božji ali pa ne, lahko tudi iz-

bere stan, v katerega ni poklican, in svoj stan, kakor pravimo, izgreši.

V tistem stanu, v katerega je kdo poklican od Boga, se najlože zveliča, ker dobiva od Boga vseh potrebnih milosti; kdor pa zgreši svoj stan, ako veliko ne moli in si ne prizadeva, da kasneje dobi milost poklica, utegne postati nesrečen celo večnost sam in mnogi drugi z njim in zaradi njega. »Ker sem vas klical, pa se niste oglasili . . . zavrzel vas bom izpred svojega obličja,« govori Bog po preroku Jeremiju, in hoče reči: »Ne bom vam več dajal obilnih milosti in vi boste padli v razne nesreče, v greh in večno pogubljenje.« Človek, ki izgreši svoj stan, je kakor izpahnjena noga, sama trpi bolečine in zaradi nje celo telo; kakor popotnik, ki je zašel, hodi in hodi in se utruja, pa vendar ne pride, kamor je namenjen; kakor riba na suhem, meče se in meče na vse strani, slednjič pa pogine. Marsikateri, marsikatera se bridko kesa čez leta in stoka: »O, jaz nesrečni človek, da bi pač nikdar ne bil stopil v ta stan! O, jaz reva, da bi se nikdar ne bila vpregla v ta jarem!« Pa kaj pomaga tako kesanje? Nič. Drugega ne pomeni, nego da je lahkomišno stopil v zakon in je premalo premislil, kakšne dolžnosti in težave so v zakonskem stanu. Iskal je v zakonu vse kaj drugega, kakor kar je našel, od tod nezadovoljnost. Naj torej dobro prej vsak samega sebe presodi, ali ga Bog kliče v zakonski stan ali ne, ali si upa izveličati se v tem stanu.

Za zakonski stan se zahtevajo posebne telesne in dušne zmožnosti. Kdor teh nima, naj ne stopi v zakon.

Že narava sama zahteva, naj se zakoni ne sklepajo p r e z g o d a j, dokler telo še ni popolnoma razvito. Hudo se maščuje nad tistimi, ki stopijo v zakon v prezgodnji mladosti. Razne bolezni se izcimijo kaj rade zlasti pri mladi ženi. Marsikatera je morala v hladni grob v cvetu let, ker se njeno šibko in nedoraslo telo ni moglo zadostno ustavljati tem boleznim. Praviloma naj bi se dekle ne možila pred 20. letom. Pri mladeniču se zahteva še višja starost.

Kakor je škodljiv prezgodnji zakon, ravno tako pa tudi prepozni. Tu velja pravilo: Skleni zakon, kadar si v popolni moči, dušni in telesni.

Razlika starosti ne sme biti prevelika. Nespametno je, ako starec hoče vzeti komaj otroškim letom odraslo dekle, še bolj nespametno, ako starka sklene zakon z mladim fantom. Posledice takih zakonov so: razne živčne bolezni, dušna potrlost, velikokrat tudi zakonska nezvestoba.

Kdor je slabega zdravja, ali ima b o l e z e n, k i s e r a d a p o d e d u j e, n. pr. jetiko, škrofeljne, božjast . . . , naj raje ostane v samskem stanu. V dvomu naj vpraša za svet zdravnika, in mu odkrito pove vse, kar treba, da more zdravnik spoznati njegovo zdravje in morebitne telesne nepopolnosti. Tako utegne odvrniti neznansko gorje od sebe in od drugih. Dokazano je, da je sreča in zadovoljnost v zakonu osobito odvisna od zdravja žene. Zato naj dekle slabotnega zdravja gotovo prej vpraša zdravnika, če se sme možiti.

Slaboumni, napol bedasti ali popolnoma ne u m n i niso za zakon.

Kdor hoče v zakon, mora se zavedati, kakšne dolžnosti bo imel v zakonu in imeti mora tudi voljo, te dolžnosti potem izpolnjevati.

Kateri hočejo stopiti v zakon, morajo imeti tudi toliko dohodkov, da bodo mogli pošteno preživljati svojo družino, preskrbljevati ji potrebne hrane in obleke.

Ali se torej »na roke« sme ženiti?

Če sta oba zdrava, pridna, in lahko toliko zaslужita, da bosta mogla pošteno preživljati sebe in družino, kdo bi jima branil v zakon? Vendar če nima kdo kmetije, gotove službe ali stalnega dela, pa se hoče ženiti, naj bi pač znal vsaj kako rokodelstvo; na samo delo, ki ga dobiva le od dne do dne, se ni zanašati, zaide lahko s celo družino v največjo revščino.

Kaj pa pijanci? Ti niso za zakon, ker ne bi izpolnjevali dolžnosti niti kot možje niti kot očetje niti kot gospodarji. Katera vzame pijanca ter vé, da je pijanec, zasluži, da se ji potem hudo godi.

Če kdo čuti v sebi poklic v zakonski stan, mora pa še pravo osebo izbrati, da bo ž njo dosegel časno in večno srečo. Star pregovor pravi, da se zakoni sklepajo v nebesih, kar pomeni, da sam Bog pripelje tista dva skupaj v zakon, ki sta zato, kakor je nekdaj Izaka in Rebeko. Treba je torej premisliti: Ali je božja volja, da ravno to osebo vzamem, ali se bom mogel ž njo živeč v zakonu večno izveličati? Če se po takem resnem prevdarianju, kadar srce ni razburjeno od strasti, odloči, in išče le božjo voljo izpolniti, če ravno tisto osebo vzame, po-

tem sme upati, da bo res dosegel v zakonu ž njo časno in večno srečo.

Ali kako mnogi sklepajo zakone? Nič ne gledajo na to, je li božja volja ali ne, da vzamejo ravno to osebo, ampak poslušajo le svojo strast. Naj stariši še tako branijo, naj pametni ljudje še tako odgovarjajo, naj pravi celo lastna pamet, da s tisto osebo ne bodo srečni, vse zastonj! »To ali pa nobene, tega ali pa nobenega!« pravi strast, ki gleda le na zunanost, na lepo postavo, zal obraz; na notranjost, na lastnosti, kakšne ima, pa nič ne gleda. Ni čuda, da sta si taka dva v zakonu kmalu v laseh!

Kaj pa naj stori dekle, če nič ne pozna onega, ki jo pride snubit? Tudi če še nikoli prej ni mislila na možitev, sedaj je njena dolžnost, da pomisli: ali jo Bog kliče v zakon in ali je božja volja, da vzame ravno tega, ki jo snubi. Zahtevati mora premisleka vsaj nekaj dni. Ta čas naj moli, prosi Boga, da bi spoznala, kaj naj stori, poizveduje naj pri modrih in krščanskih ljudeh, ki snubača poznajo, zlasti pri njegovem dušnem pastirju, kakšnega življenja in obnašanja je, pa tudi kakšne so njegove domače razmere — potem naj se šele odloči. Naglica nikjer ni dobra, posebno pa ne pri sklepanju zakona. Seveda mora biti previdna, kajti ob takih priložnostih nekateri preveč hvalijo, nekateri preveč grajajo.

Kdor hoče v zakon stopiti, mora tudi premisliti, kaj ga vleče v zakon, kaj išče v zakonu, ali iz kakšnega namena hoče v zakon. Ti smeš stopiti v zakon v prvi vrsti le iz namena, da bi v zakonu izpolnjeval božjo voljo, da bi izpolnil mesto,

na katero te kliče Bog in se tako večno izveličal. Vsi drugi nameni, če niso pregrešni, morajo biti le postranski, t. j.: poleg prvega poglobitnega namena smeš imeti še druge, če niso pregrešni. S pregrešnim namenom stopiti v zakon je greh.

Ne vprašaj torej najprej, ali je bogata, ali je bogat, ampak, ali bom mogel s to osebo doseči časno in večno srečo? Bogate si sicer smeš želeti in jo tudi iskati, če take po svojih razmerah potrebuješ, toda to ne sme biti zate poglobitno, ampak le postransko vprašanje. Tudi ne smeš iskati le bogate in naj je sicer taka ali taka. Zakoni, sklenjeni iz lakomnosti, iz prevelikega poželjenja po denarju, navadno niso srečni, zlasti če zraven pride še prevelika razlika v starosti ali omiki.

Posebno žalostno je, če kdo iz same poželjivosti hoče v zakon. V svarilen vzgled vsem takim naj je žalostna usoda onih sedmih mož, o katerih nam pripoveduje sv. pismo stare zaveze, da so iz poželjivosti v zakon vzeli mlado in pobožno Saro, hčer Raguelovo. Že prvo noč so umrli nagle smrti. Angel Rafael je povedal mlademu Tobiji, ko ga je nagovarjal, naj on vzame Saro za ženo, da je hudič Asmodej umoril prvih sedem mož, ker so jo iz poželjivosti vzeli, rekel je namreč: »Poslušaj me in ti bom povedal, kdo so, čez katere ima hudič oblast. Oni so namreč, ki tako v zakon stopijo, da Boga od sebe in iz srca odženo, in svoji poželjivosti tako strežejo, kakor konj in mezeg, ki pameti nimata; čez take ima hudič oblast.« Tob. 6, 16, 17.

Vsaka nevesta naj bi mogla takrat, ko stopa v zakon, reči s pobožno Saro: »Ti veš, Gospod, da

nisem nikoli moža pozelela, in da sem svojo dušo čisto ohranila vse poželjivosti. Nikoli se nisem mešala med igravce (plesavce) in s takimi, ki lahko-voljno živé, se nisem pečala. Moža vzeti pa sem privolila v tvojem strahu, ne iz svoje poželjivosti.« Tob. 3, 16—18.

Seveda, če se kdo čuti preslabega, da bi mogel zunaj zakona ukrotiti svojo strast, in stopi v zakon zato, da bi se lože obvaroval greha nečistosti, je njegov namen dober in hvalevreden, saj išče v zakonu le pripomoček, da bi se lože obvaroval v njem in po njem pogube in našel večno srečo.

Veliko in resno zares mora premišljati, kdor hoče stopiti v zakonski stan. Moliti mora, da spozna, ali ga Bog kliče v ta stan ali ne; vprašati za svet izpovednika, stariše in druge modre in krščanske ljudi. Ker se mnogi vse premalo pripravljajo za zakonski stan, vse premalo svojo vest in Boga in izpovednika za svet vprašujejo, kaj jim je storiti, zato so mnogi nesrečni v zakonu, mnogi pa celo izgreše zakonski stan, v kateri jih Bog kliče.

Marsikatera deklina le p r e v e č h r e p e n i p o z a k o n u, in se prvemu, ki pride, obesi na vrat, da le dobi moža, pa naj bo tak ali tak, — potem ima sicer res moža, pa ga je kmalu žalostna. Premalo je premislila, kakšen je on in kakšna je ona, in ali bosta mogla celo življenje skupaj živeti v edinosti in ljubezni.

Marsikatera pa, ki preveč hrepeni po zakonu, je z vsakim prijazna, sklepa znanja in se tako tudi greha ne ustraši, upajoč, da jo bo potem bolj gotovo vzel, pa zaide v sramoto, in na vse zadnje ji le spod-

leti, postane sicer mati, ali nikoli ne žena. Ko jo je eden pustil, pa upa z drugim imeti več sreče, in s tretjim in četrtem in tako pada vedno bolj globoko, vzame je pa vendar nihče ne. Nazadnje je s svojimi otroci v nadlego sebi in soseski. Ko bi bila pošteno živela, ohranila dekliško čast in dobro ime, morda bi jo bil kdo vzel, in bi ne bila tako in tolikokrat grešila! —

Tisti ki hočejo stopiti v zakon, morajo paziti:

2. da ni med njimi zakonskih zadržkov, in da so dobro poučeni v krščanskem nauku.

Zakonski zadržki so take okolnosti, ki narede zakonsko zvezo nedopuščeno ali celo neveljavno. Prvi se imenujejo oviravni, drugi razdiravni zakonski zadržki. (Katekizem vpr. 739.)

Omenjam le bolj navadne zadržke.

Oviravni zadržki, ki branijo v zakon tako, da stori smrtni greh, kdor vedoma s katerim takim stopi v zakon, a je zakon vendarle veljaven, so ti:

1. Prepovedan čas, to je čas od prve adventne nedelje do sv. Treh Kraljev in od pepelnice do bele nedelje.

2. Obljuba devišтва, ki jo je kdo storil sam pri sebi, ali tudi samo obljuba, da ne bo nikoli stopil v zakonski stan.

3. Mešan zakon, to je zakon med katoličanom in krščeno nekatoličanko, n. pr. protestantovko, pravoslavno.

4. Veljavna zaroka z drugo osebo. Zaroka še ni poroka, zaroka je le obljuba, katero si dasta dva, da se bosta enkrat vzela v zakon. Zaroka

je le tedaj zadržek, ako je bila pismeno sklenjena ter podpisana od domačega župnika ali škofa, ali vsaj dveh prič. Če kateri zaročencev ne zna pisati, mora se to v zapisniku omeniti in privzeti še ena priča, ki zapisnik podpiše poleg domačega župnika ali škofa ali dveh prič.

5. Če stariši iz pametnih vzrokov ne dovolijo v zakon. Ako ne branijo iz pametnih vzrokov n. pr. le iz sovraštva, ali ker se jim ne zdi ona oseba zadosti bogata, pa bi mogla zaročenca pošteno preživljati sebe in družino, smeta sin ali hči tudi zoper voljo starišev skleniti zakon.

Najnavadnejši razdiravni zadržki, ki storé, da je zakon ž njimi sklenjen neveljaven, naj so poročencem znani ali ne, so naslednji:

1. Sila in strah. Če koga tako silijo v zakon, da ga pretepljejo ali mu žugajo, da ga ne bodo več za svojega spoznali, in če kdo tako prisiljen ali iz velikega po krivici provzročene strahu stopi v zakon, je tak zakon neveljaven. Če pa kdo iz samega spoštovanja do starišev ali predstojnikov ne upa ugovarjati, ali če se boji nasledkov, ki bi ga po pravici zadeli, ako ne vzame gotove osebe, n. pr. da ga bo oseba, kateri je obljubil zakon, pa je noče vzeti, tožila in bo vsled tega imel veliko stroškov in sramote, tak strah je opravičen in zakon s takim strahom sklenjen, je veljaven.

2. Prešestvo. Ako kdo še ob življenju moža prešestvuje z njegovo ženo in ji obljubi, da jo bo po moževi smrti vzel v zakon, in ona to obljubo sprejme, ne more ž njo skleniti veljavnega zakona tudi po moževi smrti.

Ravno to velja, ako eden izmed prešestnikov umori zakonskega tovariša z namenom, da bi se potem vzela, četudi ga je umoril brez vednosti drugega.

3. Umor zakonskega tovariša brez prešestva. Ako bi dva umorila zakonskega tovariša, ki jima je na potu, da bi se potem vzela, ne bi mogla skleniti veljavnega zakona, četudi nista prešestvovala.

4. Krvno sorodstvo. Nihče ne more skleniti veljavnega zakona z osebo, ki mu je po krvi v sorodu do četrtega kolena, pa naj izvira sorodstvo iz zakonskega ali nezakonskega rojstva. V prvem kolenu so bratje in sestre, stariši in njih otroci, v drugem kolenu otroci bratov in sester, vnuki in stari oče, stara mati itd.

5. Svaštvo. Vdovec ali vdova ne moreta vzeti nikogar iz sorodstva svojega mrtvega zakonskega tovariša do četrtega kolena.

Nihče tudi ne more vzeti v zakon osebe, ki je v prvem ali drugem kolenu v sorodu tisti osebi, s katero se je pregrešil tako, da bi bil lahko imel otroka z njo, četudi ga ni.

6. Duhovno sorodstvo. Kdor je bil komu pri sv. krstu ali birni za botra, ne more z njim kasneje skleniti veljavnega zakona, pa tudi ne z očetom njegovim ali materjo.

7. Zadržek izvirajoč iz veljavne zaroke. Kdor je sklenil veljavno zaroko s kako osebo, ne more vzeti v zakon nikogar, ki je tisti osebi v sorodu v prvem kolenu, čeravno se je bila zaroka pravilno razdrla.

8. **Zakonska vez.** Dokler ne umrje zakonski tovariš, ne more nihče izmed živečih zakonskih z nobeno drugo osebo skleniti veljavnega zakona.

9. **Različnost vere.** Krščena oseba z nekrščeno ne more skleniti veljavnega zakona n. pr. kristjan z Judinjo, Turkinjo.

10. **Slovesna obljuba vednega devišтва,** kakor jo storé duhovniki in redovniki.

Da bi se lože na sled prišlo zakonskim zadržkom in bi se tako lože zabranili neveljavni zakoni, ukazuje sveta cerkev, da se morajo ženini in neveste trikrat javno oklicati, predno sklenejo zakonsko zvezo. Le iz važnih vzrokov daje sveta cerkev spregled od enega ali dveh oklicev; zelo redko in iz posebno važnih vzrokov tudi od vseh treh.

Kje morajo biti ženini in neveste oklicani? Zaročencem zadostuje vedeti: Vsak mora biti oklican v tisti župniji, v kateri prebiva; ako ne prebiva tam še šest tednov, pa tudi tam, kjer je prebival najzadnje najmanj šest tednov. Če bo moral biti oklican še kje drugje, povedal mu bo že župnik, v čegar župniji prebiva. Pri njem se mora zglasiti za oklice.

Dobro delo stori, kdor zapreči, da se ne sklene zakon z zadržkom, zato naj ga naznani o pravem času dušnemu pastirju, da zabrani tak zakon ali vsaj dobi spregled od zadržka.

Iz posebno važnih vzrokov sv. cerkev od nekaterih zadržkov daje spregled, da se potem more in sme skleniti veljaven zakon. Od nekaterih zadržkov daje spregled škofijstvo, od nekaterih rimska stolica, od nekaterih se pa nikoli ne daje spregled,

n. pr. da bi brat smel vzeti sestro, mačeha svojega pastorka, očem pastorko. Za spregled od javnih zadržkov se navadno zahteva večja ali manjša taksa, denarni znesek, kot povračilo pisarniških stroškov in pa v nekakšno kazen, da bi se ne sklepali prepogosto taki zakoni.

Kdor vedoma s kakšnim zadržkom stopi v zakon, se smrtno pregreši. Veliko hudega izvira iz takega nedopuščenega ali neveljavnega zakona, prekletstvo božje ga preganja. Zato naj se nihče ne zaroča z osebo, s katero zakon skleniti mu brani kakšen zadržek, naj o pravem času vpraša dušnega pastirja ali spovednika, če more upati, da bo dobil spregled in naj pove, kakšne vzroke ima, da hoče ravno tisto osebo vzeti v zakon. Zaroke sklenjene s tako osebo, dokler zadržek ni odstranjen, so sploh neveljavne; obljuba, ki sta si jo taka dva dala, da se bosta vzela, ne veže.

Če pa kdo šele v zakonu izvé, da je bil njegov zakon sklenjen z zadržkom, tedaj naj gre brž k izpovedi in naj izpovedniku to razodene; izpovednik bo že vse storil, kar se mora storiti v takem slučaju. Gorje zakonskemu, ki molči o tem in še izpovedniku noče povedati! Velja mu vse, kar onemu, ki je vedoma z zadržkom stopil v zakon.

Opomniti moram, da poleg cerkvenih zadržkov so tudi državni zadržki. V različnih državah so različne postave glede sklepanja zakonov. Te postave se ne smejo prezirati. Kdor hoče skleniti zakon, zadosti naj tudi državnim postavam in predpisom, da ne zadenejo hude posledice njega in njegovih otrok.

Po avstrijski državni postavi ne morejo veljavnega zakona skleniti mladoletni, t. j. taki, ki niso še 24 let stari in vojak v stalni službi brez dovoljenja postavnih predstojnikov. Ženini pristojni na Kranjsko, morajo imeti za ženitev od županstva takozvano ženitovanjsko zglasnico, ne le če se ženijo doma, marveč tudi drugod; na Tirolsko ali Predarlško pristojne nesamostojne osebe: posli, pomočniki, dninarji, ali takozvani osebenki, pa tudi dovoljenje od pristojnega okrajnega glavarstva. Kateri še niso bili pri vojaškem naboru ali še niso dostali tretjega nabora, morajo za ženitev imeti dovoljenje deželnega predsednika ali pa izpričevalo od okrajnega glavarstva, da niso sposobni za vojaški stan. Vdove se ne smejo močiti, ako so v blagoslovljenem stanu, pred porodom, če je dvomno, ali so ali ne, ne pred pretekom šestih mesecev brez dovoljenja okrajnega glavarstva.

Ženini ali neveste iz tujih držav sklenejo v Avstriji tudi pred domačo državo veljaven zakon, ako ga sklenejo veljavno po avstrijskih postavah in zadosté vrhutega še posebnim morebitnim predpisom domače države glede sklepanja zakonov v inozemstvu.

Italijanski državljani mora biti klican tudi v domačem kraju, sicer je v inozemstvu sklenjen zakon po italijanski državni postavi neveljaven.

Ogrski državljani morajo biti tudi na Ogrskem oklicani in za ženitev v inozemstvu potrebujejo privoljenja od kraljevega justičnega ministrstva v Budapešti, takozvani »Tanusitvány«.

Ženini iz Hrvaškega ali Slavonije morajo imeti od kotarske oblasti certifikat, da od politične oblasti zoper njih zakon ni nikakega zadržka.

Oklice italijanskih državljanov preskrbi italijanski generalni konzulat v Trstu. S tozadevno prošnjo se morajo vse listine obeh zaročencev poslati konzulatu v Trst. Ako ima italijanski podanik priloženo izpričevalo ubožnosti, oproščen je vseh pristojbin, ako ne, se mora ob enem s prošnjo za oklice konzulatu poslati še po 16 K pristojbin za vsakega zaročenca, ki je italijanski državljan. Slovenskim listinam naj se priloži legalizirana prestava v nemškem ali latinskem jeziku. Predno pride oklic iz Italije, traja navadno najmanj šest tednov.

Oklice ogrskih državljanov in dovoljenje od justičnega ministrstva preskrbi lahko župnik, ako ga zaročenca zato pismeno pooblastita. Prošnja se lahko naredi v nemškem jeziku, slovenske ali druge slovanske listine morajo biti predstavljene če ne v ogrski pa vsaj v nemški jezik. Najhitreje se dobi »Tanusitvány«, ako župnik v imenu zaročencev prosi nadžupana (Vize-Gespan) za spregled od vseh treh oklicev na Ogrskem in mu pošlje vse listine obeh zaročencev. Istočasno naj mu pošlje šest kron za koleke in pristojbine in ga tudi prosi, da o n izposluje »Tanusitvány« od justičnega ministrstva.*)

*) Formulari glavnih prilog, ki se potrebujejo k prošnji za oklice na Ogrskem, se dobe v bukvarni „Styria“ v Gradcu. Ti so: 1. Informationsbogen (naš zapisnik), 2. Vollmacht (pooblastilo župnika), 3. Wohnungszeugnis, 4. Erklärung (izjava zaročencev, da ni zakonskih zadržkov). Poleg navadnih listin

Kakšne listine kdo potrebuje za poroko, vsakdo najprej izvé, ako gre vprašat župnika, v čegar župniji prebiva.

Avstrijski državljani, ki hoče skleniti zakon v inozemstvu, se mora ravnati po postavah dotične države.

Kateri hočejo stopiti v zakon, morajo biti tudi dobro poučeni v krščanskem nauku.

Zakonski morajo biti dušni pastirji v svoji hiši, morajo skrbeti za zveličanje svojih podložnih, zaradi tega morajo biti sami dobro poučeni v krščanskem nauku, zakaj »če slepec slepca vîdi, oba padeta v jamo«, pogubé se lahko sami in s seboj potegnejo še druge v pogubo.

Iz teh vzrokov zapoveduje sv. cerkev izpraševanje ženinov in nevest pred poroko. Dušni pastir se mora prepričati, ali so zadostno poučeni vsaj v poglavitnih resnicah svete vere ali ne in onim, ki niso zadostno poučeni, braniti v zakon, dokler se ne poučé. Seveda morajo biti še posebno poučeni o dolžnostih, ki jih imajo zakonski, zato jih mora dušni pastir pred poroko o tem še posebej poučiti.

Kateri hočejo stopiti v zakonski stan, morajo paziti na to:

3. da čisto preživé zaročni stan.

Zaroka še ni poroka. Dokler zaročenca nista poročena, nimata nobenih zakonskih pravic. Sveta mora ogrski državljani donesti še domovinski list ali kako drugo listino, po kateri se spozna, kam je pristojen, n. pr. vojaško ali delavsko knjižico.

cerkev zapoveduje, da med oklici zaročenci ne smejo bivati skupaj v eni hiši. Ta čas je posebno nevaren zato, ker bi zaročenca utegnila izkušnja premotiti, češ, saj se bosta tako kmalu vzela in nihče ne bo izvedel za to, če grešita.

Krščanski ženin, ne dotakni se torej svoje zaročenke, dokler ni tvoja žena, če hočeš biti srečen v zakonu. In ti, krščanska nevesta, raji ga koj pusti in raztrgaj zaroko, ko da bi si dala od njega uropati deviški venec pred poroko, da bi morala kot hinavka stati pred oltarjem z deviškim vencem na glavi, ko bi pred vsevednim Bogom ne bila več devica. Dokler nisi njegova žena, ne shajaj se sama z njim brez resnične potrebe, zlasti nikoli ne ponoči! Po daljnih samotnih potih ne hodi sama z njim nikamor, tudi k izpovedi ne! Ne dovoli mu ničesar, kar bi bilo smrtni greh, kar žali čistost, sramežljivost! Z nečistostjo pred zakonom bi si zapravila srečo, in Bog bi vaju moral tepsti zato v zakonu.

Skušnja uči, da je največ nesrečnih zakonov med onimi, ki so že pred zakonom živeli, ko da bi bili poročeni. Mnogokrat se »ljubezen«, ki sta si jo prej prisegala, v zakonu izpremeni v mržnjo ali celo sovražstvo. Prej sta mislila, da drug brez drugega ne moreta živeti, potem pa, ko sta dolžna skupaj živeti, se kmalu videti ne moreta. Pa tudi če v zakonu živita v medsebojni ljubezni, maščevanje za grehe pred zakonom ne izostane. Morda nimata otrok, ki si jih tako želita, ali jima umrje dete, ki ga najbolj ljubita. Morda se naseli v hišo dolga bolezen, pride nesreča nad polje, nad živino, ali ju hudobni sosedje zapletejo v dolgo pravdo, katero nazadnje izgubita,

ali ju obiskujejo druge bridkosti. Morda jima največjo bridkost delajo lastni otroki. Blagor jima, če spoznata, da sta vse to zaslužila in v duhu pokore prenašata vse nadloge, ki ju zadevajo. Le tako bosta mogla upati boljših časov! Gorje pa jima, ako preklinjata ali godrnjata v nesrečah, ki ju zadevajo kot pravična kazen božja za grehe nečistosti, storjene pred zakonom! Pekel imata že na zemlji.

Iz dozdaј povedanega vsak lahko spozna, kaj velja o zarokah, ki jih mladi ljudje sklepajo za hrbtom svojih starišev, o takozvanih znanjih. Z n a n j a za hrbtom starišev, v prezgodnji mladosti, z osebo, s katero sploh ni upanja, da bi se kdaj vzela, ali šele čez več let, taka znanja navadno pripeljejo v greh in nesrečo, ne pa v zakon, ali vsaj v srečen zakon ne. Pa tudi znanja z vednostjo starišev sklenjena pripeljejo v greh, če dolgo trpé in stariši puščajo, da se sama shajata, ali jima dovoljujejo reči, ki so samskim gotovo smrtni greh. Kaj radi taki mladi ljudje tolažijo svojo vest z izgovorom: »Saj so stariši zadovoljni s tem, saj ne branijo!« Koliko tujih grehov se udeležé stariši, ki trpé, da se njih otroci shajajo z osebo drugega spola sami, jim dovoljujejo preveliko prostost, morda celo ponoči, — videli bomo prav šele sodnji dan! Gorjé tedaj takim starišem!

Kateri hočejo stopiti v zakon, naj pazijo na to,

4. da pred poroko vredno prejmejo zakrament sv. pokore in sv. Rešnjega Telesa.

Koj v začetku oklicev že je dobro, da gredô zaročenci k izpovedi in opravijo dobro dolgo izpoved. V novem, težavnem stanu bodo potrebovali

obilnih milosti, pomoči božje, morajo se torej poprej popolnoma spraviti z Bogom, da bodo mogli od njega pričakovati potrebnih milosti. Srce se mora oprostiti vsega, kar bi utegnilo težiti v novem stanu.

Vreči morajo od sebe vse, kar jih teži, da se ne bo treba vedno v skrbah in strahu ozirati nazaj, da bodo mogli pogumno zreti v prihodnost. K izpovedi naj gre vsak tja, kjer si upa boljše in bolj natančno izpoved opraviti. Najbolje je, da gresta ženin in nevesta vsak posebej k izpovedi in ne ob enem času k istemu izpovedniku. Če sta kdaj zamolčala smrtni greh, vsaj pred poroko naj bi se odkritosrčno izpovedala. Premagati morata ves strah in prositi izpovednika, naj jima pomaga, da opravita dobro dolgo izpoved. Povedati morata precej v začetku izpovedi, da hočeta stopiti v zakonski stan, da ju izpovednik povpraša o zakonskih zadržkih in o pravem času dobi spregled od zadržka, če se kateri zasledi. Pa tudi k svetemu obhajilu naj gresta, če izpovednik ne brani, ker v zaročnem stanju potrebujeta obilnejših milosti, da bosta mogla ta čas čisto preživeti. Jezus v presvetem zakramentu, kateri je rekel: »Brez mene ničesar ne morete storiti,« bo pomagal, da bosta premagala vse tudi najhujše izkušnje. Seveda morata pred poroko še enkrat iti k izpovedi in svetemu obhajilu, da bosta zakrament sv. zakona prejela v milosti božji. Sv. zakon je zakrament živih, kdor ga hoče vredno prejeti, mora biti v milosti božji. Kdor stopi pred oltar k poroki vedoma v smrtnem grehu, prejme nevredno zakrament sv. zakona in ne dobi milosti, katere deli ta zakrament. Kolika nesreča! Toliko breme vzame nase, kdo mu bo po-

magal, če zametuje pomoč onega, ki edino more pomagati, pomoč Najvišjega?

Krščanska nevesta, nekaj te torej prosim: Če veš, da ženin noče iti pred poroko k izpovedi, če ne gre k sv. obhajilu, pusti ga, ne stopi k oltarju, da bi se z njim zvezala do smrti! Ne boš srečna z njim, ne bo ti zvest ostal! Če Bogu ni zvest, pa bo tebi?

O kako lepo in spodbudno je, če ženin in nevesta med poročno mašo skupno prejmeta sv. obhajilo! Gotovo bo Jezus blagoslovil tako zvezo!

Se enkrat: Kaj hočeš storiti?

V zakonski stan hočeš stopiti? Ali veš, kako važno je, kar nameravaš? Skleniti hočeš zakonsko zvezo in ustanoviti novo kršćansko družino. Temelj družini sta mož in žena. Kakor se podere hiša, če je temelj slab in ne more nositi teže cele hiše, ravno tako se podere sreča družine, če mož in žena kot temelj družine nista sposobna ali nočeta nositi vseh bremen, ki sta si jih naložila z zakonsko zvezo. Pa ne samo to, — iz družine prihajajo kristijani in državljani: in kakršne so družine, taki so kristijani, taki državljani. Iz družine prihaja sreča ali nesreča za cerkev in državo, in po pravici smemo reči: »Vse gorje na zemlji prihaja iz slabih družin.« Družine pa so slabe, če je temelj slab, če mož in žena ne izpolnujeta svojih dolžnosti. Koliko hudega zakrivita s tem, kolika odgovornost ju čaka!

Ker je od družine toliko zavisno, zato sveta cerkev zapoveduje, da morajo biti tisti, ki hočejo ustanoviti družino ali stopiti v zakon, zadostno poučeni o zakonskem stanu in zakonskih dolžnostih, da bo zakon njim in mnogim drugim v časno in večno srečo. Tak pouk hočem podati v naslednjih vrsticah.

O zakonu vobče.

Kaj je sakrament sv. zakona?

Sv. zakon je tisti sakrament, v katerem se ne-oženjen kristijan in neomožena kristijana neraz-družno zvežeta ter prejmeta od Boga milost, da mo-reta dolžnosti zakonskega stanu do smrti zvesto izpolnjevati. (Katekizem vpr. 732.)

Kdaj je Bog zakon postavil?

Bog je zakon postavil že v stari zavezi v raju; v novi zavezi pa ga je Jezus Kristus še povišal v sa-krament, ki je milosti polna podoba njegove neraz-družne zveze s sv. cerkvijo. (Katekizem vpr. 733.)

Na podlagi teh odgovorov v katekizmu smemo reči, da je zakon toliko s t a r, kolikor je star človeški rod. Bog ga je postavil že v raju, ko je prvemu človeku Adamu pripeljal ženo Evo in rekel: »Množita se in rastita in napolnita zemljo.« I. Mojz. 1, 28. Za-kon je, kakor se iz tega vidi, z v e z a enega moškega z eno žensko, in sicer je ta zveza tako tesna, »da človek zapusti očeta in mater, da živi s svojo ženo«, kakor pravi sveto pismo, je torej t e s n e j š a k a - k o r med stariši in otroci.

Prvi in p o g l a v i t n i n a m e n t e zveze je, da se ohrani in pomnoži človeški rod na zemlji. »Mno-

žita se in rastita, in napolnita zemljo.« Bog bi bil lahko naenkrat ustvaril vse ljudi naravnost ali neposredno, kakor je bil prva dva človeka, če bi bil hotel; ali bi vselej, kadar bi hotel, lahko ustvaril človeka neposredno brez starišev; toda v svoji čudoviti modrosti je ustvaril le prva dva človeka neposredno, enega moškega in eno žensko, potem pa je odločil, da bi mož in žena v tesni zvezi skupaj živeča sodelovala pri stvarjenju novih ljudi. Božja volja je, da vsak človek prejme telo iz take zveze, le dušo, ki telo oživlja, in po kateri se človek loči od živali, vselej Bog sam neposredno ustvari. Iz tega se spozna, kako nekaj čudovito velikega, skrivnostnega je vstvarjenje vsakega človeka, pri katerem z Bogom sodelujeta mož in žena, kako imenitna je zakonska zveza. Bog hoče, da se le po ti poti, po zakonu ohrani in množi človeški rod. Kdor se predrzne zunaj zakona storiti, kar je Bog odločil, da se sme le v zakonu goditi, se hudo pregreši, ker hoče, rekel bi, z grehom prisiliti Boga, naj ustvari človeka. To pregreho Bog prepoveduje v šesti zapovedi: »Ne prešestuj!« in je tako velika, da pride precej za peto: »Ne ubijaj!« In res sta si uboj in prešestvo zelo podobna. Uboj proti volji božji siloma pahne človeka iz sveta, prešestvo, nečistovanje pa ga hoče siloma, proti volji božji postaviti na svet.

Drugi namen zakona nam povedó besede sv. pisma, ki pripovedujejo, kaj je Bog rekel, predno je vstvaril prvo ženo in jo pripeljal Adamu. Rekel je: »Človeku ni dobro samemu biti, naredimo mu pomočnico, njemu podobno.« I. Mojz. 2, 18. Mož in žena naj bi torej podpirala drug drugega, seveda ne

le pri gospodarstvu, marveč pred vsem pri delovanju za zveličanje svoje in svojih otrok.

Otroci potrebujejo skrbne vzgoje, da postanejo srečni na zemlji in da dosežejo tudi večno srečo onkraj groba. Oče in mati, oba morata otroke vzgajati, vzajemno truditi se za njihov blagor. To pa bosta mogla le tedaj, če živita v nerazdružni zakonski zvezi.

Kakšni revčki so otroci rojeni izven zakona, ne zakonski otroci, kakor jim pravimo! Največkrat so nadlega starišem, ki bi se jih najrajši čimpreje iznebili. Nezakonski oče se navadno ne meni dosti za otroka, k večjemu prisiljen od sodnije plačuje nekaj kron na mesec za njegovo izrejo. Nezakonska mati pa mora ravno vsled tega, ker je postala mati, veliko prestatl od svojih domačih in drugih in morda komaj čaka, da bi otrok umrl, da bi ne imela več ž njim sitnosti in težav in vednega spomina na svoj greh. In če si mora še sama kruh služiti! Kdo jo bo vzal v službo z otrokom? Kaj stori? Morda namenoma zanemarja otroka, da zboli in — umrije; ali pa otroka da tujim ljudem v rejo, da more služiti. Kaj naj tuji ljudje store za otroka, kako naj ga vzgoje v dobrega, zadovoljnega, srečnega človeka, če jim manjka prave očetovske in materinske ljubezni? Skušnja uči, da nezakonski otroci vzrastejo večinoma brez prave vzgoje in ko odrastejo, kaj radi zaidejo na pot starišev, na pot greha. Seveda tudi nezakonski otroci lahko postanejo dobri ljudje in dobri kristijani, če so imeli dobro vzgojo. Zgodi se tudi to, ali največkrat ne. Revčki so in njih ne zadene nobena krivda, da imajo takega očeta, tako mater.

Vse drugače so preskrbljeni otroci, rojeni v zakonu. Oče in mati živita skupaj, sklenila sta sveto zakonsko zvezo že z namenom izpolnjevati vestno dolžnosti krščanskega očeta in matere, ako jima bo Bog dal otrok, skrbeti za njihov časni in večni blagor. V zakramentu sv. zakona sta prejela še posebno milost, ki jima pomaga izrežati otroke v strahu božjem. Otrok se veselita, otroci so njuno največje bogastvo. Zanje se trudita in trpita z nado, da jima bodo otroci enkrat hvaležni zato in na stara leta njuna podpora, v večnosti pa njuno plačilo. To jima slajša ves trud in vse skrbi, ki jih imata z otroci.

Tretji namen zakona nam pové pa sveti apostol Pavel, ko pravi: »Zoper nečistot pa imej vsak svojo ženo in vsaka imej svojega moža.« I. Kor. 7, 2. »Ako pa niso zdržljivi, naj se dajo poročiti. Bolje je namreč v zakon stopiti, kakor goreti.« I. Kor. 7, 9. Kdor nima daru zdržnosti, najde v zakonu zavetje, da ni v vedni nevarnosti nečisto živeti in se pogubiti.

Zadostuje, če imajo tisti, ki hočejo v zakon stopiti, vsaj en namen od teh treh pred očmi, in da v zakonu naravnost zoper nobenega ne delajo.

Ker je zakon v teku let vsled popačenosti človeškega rodu veliko izgubil od svoje prvotne svetosti, je Jezus Kristus v novi zavezi zakonsko zvezo povišal v zakrament in odločil, da naj je zakonska zveza milosti polna podoba njegove nerazdružne zveze s sveto cerkvijo.

Zakon je torej v novi zavezi zakrament. Vidno znamenje je privoljenje, katero si dasta zaročenca pred duhovnikom in dvema pričama, da se hočeta vzeti in do smrti kot zakonska

skupaj živeti. V tistem trenutku, ko na vprašanje duhovnikovo, ali se hočeta vzeti v zakon, rečeta: »Da! hočem!« je sklenjen zakon. O njem pravi sv. apostol Pavel: »Ta skrivnost je velika; jaz pa rečem: v Kristusu in cerkvi«. Efež. 5. Ko je namreč Kristus zakon povišal v zakrament, je hotel, da bi zakonska zveza kazala in spominjala na njegovo zvezo s sveto cerkvijo.

Kako se pa to zgodi, v čem je ta podobnost? Kakor je Jezus Kristus zapustil svojega Očeta, da bi se združil s cerkvijo, tako zapusti človek očeta in mater, da se združi s svojo ženo.

Kakor je Jezus Kristus glava cerkve, tako je mož glava žene.

Kakor Jezus Kristus cerkev varuje in jo vodi v nebesa, tako mora biti mož varih žene in jo voditi v nebesa z besedo in lepim vzgledom.

Kakor sta Jezus Kristus in cerkev eno in enega duha, tako morata biti tudi mož in žena eno in enega duha.

Kakor Jezus Kristus cerkev srčno ljubi in želi, da bi se zveličala, tako mora mož ženo ljubiti in želei, da se zveliča.

Kakor cerkev spoštuje Kristusa in mu je zvesta, tako mora žena moža spoštovati in mu ostati zvesta.

Kakor je Jezus Kristus nerazdružno sklenjen s sveto cerkvijo in se ne loči od nje, je ne zapusti, ostane pri nji do konca sveta; tako mora biti tudi zveza med možem in ženo nerazdružna, ne smeta se ločiti. Le smrt more raztrgati njuno zvezo.

Kakor je Jezus Kristus združen le z eno, svojo sveto cerkvijo, tako mora biti tudi mož združen le

z eno ženo. Le neoženjen kristijan, ki še ni zvezan z nobeno ženo, in neomožena kristijana, ki še ni zvezana z nobenim možem, moreta skleniti veljavno zakonsko zvezo.

Vsak med kristijani veljavno sklenjen zakon je z a k r a m e n t. Sveta cerkev je na tridentinskem zboru z odlokom »Tametsi« določila, da ima biti le tak zakon veljaven zakon, ki je sklenjen pred župnikom enega zaročencev ali pred duhovnikom od njega pooblaščenim in dvema pričama. V krajih pa, kjer ta odlok ni bil objavljen in tudi ne sprejet, je zakon, ki ni bil tako sklenjen, sicer veljaven, toda zaročenci, zametujoči cerkvene predpise o sklenitvi zakona se s^ustno pregreše in zadenejo jih cerkvene kazni.

Iz povedanega je jasno, da c i v i l n i z a k o n, to je zakon katoličanov, sklenjen samo pred svetno gosposko v krajih, kjer je tridentinski dekret »Tametsi« objavljen, ni zakrament, in zato tudi ne pravi zakon pred Bogom. Kjer je civilni zakon po državni postavi zapovedan, mora se katoličan po civilni poroki tudi še cerkveno poročiti. Ako se je poročil samo po civilno, to je samo pred svetno gosposko, ter živi po zakonsko s tisto osebo, živi v očitni nečistosti, je očitni grešnik in ne more dobiti veljavne odveze, dokler se s tisto osebo tudi cerkveno ne poroči ali pa loči od nje.

V krajih, kjer »Tametsi« ni sprejet, n. pr. na Angleškem, Škotskem, Švedskem, Danskem, Ruskem, v mnogih krajih Švice in v mnogih krajih v Ameriki, je tudi samo civilni zakon veljaven, vendar

prepovedan pod smrtnim grehom. Ako tam država civilni zakon zahteva, naj se zaročenca pred svetno gosposko sicer poročita, toda morata se poročiti tudi cerkveno. Če se zadovoljita samo s civilno poroko, pregrešita se smrtno in po smrti se jima lahko odreče cerkveni pokop.

Za Nemško je papež Pij X. objavil poseben odlok, ki je stopil v veljavo na velikonočno nedeljo 1. 1906. Po tem odloku je v nemški državi civilni zakon, ako sta oba zaročenca katoličana, neveljaven; ako je eden katoličan, drugi protestant ali razkolnik, je tudi samo civilni zakon, če ni nobenega drugega razdiravnega zadržka, sicer veljaven, toda nedopuščen, prepovedan pod smrtnim grehom.

Povsod, tudi v krajih, kjer je tridentinski dekret »Tametsi« v veljavi, pa je pričujočnost lastnega duhovnega pastirja ali kakega drugega, od dotičnega župnika ali škofa pooblaščenega duhovnika nemo-goča (n. pr. če tam ni katoliškega župnika, ali se brez velike nevarnosti ne more priti do njega), je zakon veljaven, da je le sklenjen pred dvema pričama.

Rimski dekret »Ne temere« od 2. avgusta 1907., ki stopi za vesolino cerkev v veljavo velikonočno nedeljo 1908., pa je glede sklepanja zakonov marsikaj spremenil. Razločka med kraji, kjer je tridentinski dekret »Tametsi« bil razglašen in sprejet in med kraji, kjer ni bil razglašen in sprejet, po rimskem dekretu »Ne temere« ni več. Vseh sprememb tu ne kaže navajati, z njimi se mora pečati cerkveno pravo, ki ga pač duhovniki morajo poznati, za ljudstvo pa zadostuje, če vé sledeče:

Po rimskem dekretu »Ne temere« se za veljavnost zakona zahteva: Le oni zakon je veljaven, ki je bil sklenjen pred katoliškim župnikom ali škofom in dvema pričama. Župni upravitelj ali administrator je tu enak župniku, drugi duhovniki, ki niso župniki, pa morajo biti od župnika ali škofa pooblaščeni, da se vpričo njih more skleniti veljaven zakon. Župnik ali škof moreta le v mejah svoje župnije, oziroma škofije veljavno pričujoča biti pri poroki. Ne zahteva se, da bi morala biti zaročenca župljana, oziroma škofljana dotičnega župnika ali škofa. Zaročenca, ki hočeta veljaven zakon skleniti, morata župnika ali škofa prositi, da je navzoč pri sklenitvi njunega zakona, da ju vpraša, če hočeta zakon res skleniti in da sliši, oziroma opazi njuno privoljenje v zakon. Če je bil župnik ali škof iz strahu, z grožnjami ali silo primoran poslušati njuno privoljenje v zakon, tak zakon ni veljaven. Župnik ali škof je moral župnijo, oziroma škofijo že zasesti, ne sme biti imenoma izobčen ali odstavljen od cerkvene službe.

Da je zakon ne le veljaven, ampak tudi dopuščen, pa se po rimskem odloku »Ne temere« zahteva:

- a) Župnik ali škof, ki poroča, se mora držati predpisov cerkvenega prava in še posebno prepričati se, da noben zaročenec ni že poročen;
- b) poročiti sme le tedaj, če je vsaj eden zaročenec najmanj en mesec prebival v mejah njegove župnije, oziroma škofije. Če noben zaročenec ne prebiva še toliko časa tam, mora župnik, ki hoče poročiti, prositi pristojnega župnika enega poro-

čencev za pooblastilo. Le v veliki sili ni treba pooblastila.

Dekret Pija X. za Nemško ostane v veljavi tudi zanaprej.

Ker je zakon zakrament, deli milosti, kakor vsak zakrament.

Katere milosti podeli zakrament sv. zakona?

Zakrament sv. zakona podeli te milosti:

1. Pomnoži posvečujočo milost božjo;
2. dá posebno milost, da moreta zakonska zvesto izpolnjevati dolžnosti svojega stanu. (Katekizem vpr. 734.)

Kot zakrament živih sveti zakon posvečujočo milost božjo pomnoži, ob enem pa podeli še posebno stanovsko milost. V zaupanju na to stanovsko milost naj se ne boji stopiti v zakon, kogar Bog kliče vanj, le na to mora paziti, da v milosti božji stopi pred altar in zato vredno prej prejme zakrament svete pokore. Milost božja ga bo podpirala, da bo z njo zvesto sodelujoč mogel izpolnjevati vse, tudi najtežavnejše dolžnosti zakonskega stanu.

O dolžnostih zakonskega stanu.

Pred vsem omenjam, da mora biti vsak, ki hoče stopiti v zakon, zadostno poučen o dolžnostih zakonskega stanu. Nihče naj se ne predrzne stopiti v zakon, ako se ni poprej zadostno poučil kakšne dolžnosti hoče z njim sprejeti. Z a d o l ž e n a n e v e d n o s t, to je: nevednost, katere je kdo sam kriv, je greh že sama na sebi, in iz take nevednosti izvira še mnogo drugih grehov. Predno začnem razlagati dolžnosti zakonskega stanu, moram opozoriti še na to, da bom le najpotrebnejše povedal o njih. V taki knjižici se ne more obširno o vsaki posebej govoriti; o nekaterih dolžnostih pa se natančno ne more očitno govoriti. Zato povem že zdaj, da morajo zakonski vprašati izpovednika, ko bi kdaj dvomili o čem, ali je dovoljeno ali ne. O nekaterih rečeh izpovednik sam od sebe zakonskih nikoli ne vpraša, razven morda pri dolgi izpovedi ali če iz obtožbe spozna, da so se najbrž pregrešili, pa se niso izpovedali. Ako se torej zakonskim vzbudi kdaj tak dvom, pa pri izpovedi molče o njem, tolažijo se zastonj z izgovorom, češ, da jih izpovednik ni vprašal o tem.

Ne sramuj in ne boj se vprašati izpovednika v takih dvomih! Res je težavno o nekaterih rečeh govoriti, pa če je težavno navadnemu kristijanu, pomisli, da mora biti izpovedniku, duhovniku še bolj; toda kadar gre za zveličanje lastne ali duše bližnjega, treba premagati vse težave!

Dolžnosti zakonskih se razdelé v dolžnosti, ki jih imata kot mož in žena, nekatere skupno, nekatere vsak posebej; v dolžnosti, ki jih imata kot oče in mati do otrok; in v dolžnosti, ki jih imata v posebnih okoliščinah.

O dolžnostih zakonskih, ki jih imata kot mož in žena.

Zakonska sta si dolžna: 1. skupaj živeti v edinstvu, ljubezni in zakonski zvestobi, dokler ju ne loči smrt; 2. dajati drug drugemu s krščanskim življenjem dober vzgled in se podpirati med seboj. (Katekizem vpr. 735). Govoriti moram o vsaki dolžnosti posebej nekoliko več.

1. O skupnem življenju do smrti.

Mož in žena morata skupaj živeti, dokler ju ne loči smrt. Mož ne sme samovoljno zapustiti žene; celo kadar hoče iti po svetu za kruhom, n. pr. na Prusko, v Ameriko, ne sme iti brez dovoljenja svoje žene, in tudi tedaj ne za vselej, ampak le za nekaj časa. Kristus nikdar ne zapusti svoje cerkve, tudi mož nikoli ne sme zapustiti svoje žene. Ravno tako pa tudi žena ne sme samovoljno pustiti moža in iti proč od njega. Tiste mlade žene, ki se kaj vjeze na moža, pobašejo nekaj cunj in jo potegnejo proč od njega, recimo na svoj prvotni dom k starišem in se kujajo, greše s takim ravnanjem. Stariši morajo kujavko nazaj zapoditi in ne smejo poslušati njenih pritožb, dokler se ne vrne k možu, da se ne

udeleža s pritrjevanjem njenega greha. Gorje jim, ako ji dajejo potuho in jo morda še šuntajo zoper moža! Bog jih bo zato enkrat ostro tirjal na odgovor.

Če se ženi še tako hudo godi pri možu, ne sme ga samovoljno zapustiti. »Kar je Bog združil, naj človek ne loči,« Mat. 19, 6., je rekel sam Kristus. Le v posebnih slučajih, ako je v nevarnosti njeno življenje ali zveličanje, bi smela začasno iti od moža, pa to naznaniti duhovski gosposki in se potem udati njeni razsodbi. Če ima posebno važne vzroke, da ne more pri možu živeti, naj se obrne najprej do domačega župnika in mu pove, kako se ji godi, in da želi proč od moža. Župnik bo storil, kar je njegova dolžnost, in če ne bo kazalo drugače, bo izročil isto zadevo cerkveni sodniji, da izreče zadnjo besedo. Šele z dovoljenjem cerkvene gosposke se smeta ločiti, sama če bi tudi oba bila zadovoljna, pa nikoli ne za vselej razen iz posebnih vzrokov začasno, kakor sem zgoraj omenil; a zakon ostane v veljavi tudi potem do smrti. Cerkev dovoli le, da sta ločena od postelje in mize, da smeta vsak zase živeti; zakona razveljaviti tudi cerkev ne more, ker zakon je nerazvezljiv. Jezus Kristus naravnost uči: »Kdorkoli se loči od svoje žene in drugo vzame, prešestuje; in kdor ločeno vzame, prešestuje.« Mat. 19, 9.

Tudi po avstrijski državni postavi je zakon katoličanov nerazdružljiv in katoliška zakonska, čeravno sodnijsko ločena, tudi pred državo ne moreta skleniti drugega veljavnega zakona. Sovražniki katoliške cerkve bi radi postav-

nim potem odpravili vsaj § 111 državnega zakonika, ki to določuje, vpeljali bi radi razporoko. Dokler bo v državnem zboru večina krščanskih mož, se jim to ne bo posrečilo, kakor hitro pa pridejo do večine brezverski svobodomisleci, bodo naredili postave, po katerih bodo ločeni mogli nov zakon skleniti. Pred državo bo tak zakon veljaven, pred cerkvijo in Bogom pa bo le prešestna zveza. Posledice teh postav: Zakonske zveze brez Boga — družine brez Boga. Iz takih družin brez Boga bo zrastel rod brez Boga in zavladata bo svoboda strasti. Taka svoboda pa more prinesiti le gorje, strašno gorje. Za vse grozne posledice takih brezbožnih postav bodo v prvi vrsti odgovorni tisti, ki bodo poslali v državni zbor take poslance, to je — volivci. Miliijone grehov prešestva, tisoče nesrečnih zapuščenih zakonskih in še bolj nesrečnih otrok bodo imeli na svoji vesti tisti volivci, ki bodo s svojim glasom pripomogli v državni zbor takim poslancem.

2. O edinosti.

Mož in žena morata živeti skupaj v e d i n o s t i. Če sta dva vola vprežena v en jarem, pa vleče eden v to, drugi v drugo stran, eden naprej, drugi nazaj, s tem mučita drug drugega, voza pa le ne spravita z mesta, ali ne v pravi kraj in ga lahko zvrneta v jarek. Kateri vol pa naj odneha, kateri ima prav? Noben, če noben noče tja, kamor hoče voznik, če pa eden hoče v tisto stran, kamor hoče voznik, naj bi se drugi vol ravnal po njem.

Ta prilika nas uči: »Kjer ni edinosti, tam se nič prida ne opravi.« To velja tudi za zakonske. Če mož

in žena nista edina, ne moreta uspešno delovati za blagor svoj in njima izročenih. Če tudi eden prav dela, n. pr. otroke kaznuje, kadar zasluži, pa drugi otrok ne pusti tepsti, tedaj tisti, ki prav dela, ne bo dosti opravil in oba bosta reveža zaradi needinosti, in bosta imela malopridne otroke. Pa kateri naj se ravna po drugem? Ali mar žena po možu? Tako bi pač moralo biti, to je volja božja, ker je mož glava družine in mora vladati ženo in otroke in celo družino. Toda če mož ni mož, ampak fantalin (naj bo tudi star 40 ali še več let), to je: če se obnaša kakor nespameten, poreden fantalin, ki ne more vladati ne sebe, ne svojih strasti, ki je morda pijanec ali ošabna puhla glava brez vere, ali naj tak mož prav vlada družino, ali naj se po takem možu žena ravna? Žena se ne sme vselej ravnati po možu, ampak oba, mož in žena, se morata ravnati po Bogu; kar Bog zapoveduje in hoče, to morata delati oba in bosta vedno edina. Da se pa kaka žena ne prevzame, češ, da je ona bolj pametna kot mož in da mora mož njo poslušati, ne pa ona moža, povem že tukaj, o čemer bom govoril še kasneje, da žena ne sme gospodovati nad možem. Sv. apostol Pavel ji to hudo prepoveduje. Le če mož kaj pregrešnega od nje tirja, mora se mu modro, pa odločno upreti, sicer pa naj mu bo podložna; čeprav bi ona morda kaj bolj pametnega ukrenila, naj odjenja, ako mož noče storiti, kakor mu reče, in zaradi ljubega miru naj molči in stori, kar ji mož veli, da se le greh ne bo delal.

Če zakonska hočeta po smrti priti v kraj večnega miru in počitka, morata tukaj na zemlji že v

miru in edinosti živeti. Varovati se morata torej vsega, kar bi utegnilo krhati edinost in kaliti mir v hiši.

Zapomniti morata pred vsem, da nihče izmed nju ni angel, da imata vsak svoje slabosti. Potrpeti morata drug z drugim, ne si zameriti brž vsake malenkosti. Kdor ne more prenesti nobene slabosti svojega zakonskega tovariša, zakaj se je ženil, ker ni nobenega človeka brez slabosti? Kaj sme samo on imeti napake, drugi okrog njega pa morajo biti brez njih?

Nikoli naj se ne dasta premagati od jeze. V jezi človek brž kaj reče in stori, kar drugega žali. Če te res prime kdaj jeza, molči, dokler te ne mine; pa tudi ne odgovarjaj onemu, ki v jezi vpije nad teboj, da ga še bolj ne razdražiš. Povej mu, kar misliš, da moraš, ko se mu kri umiri in ni razburjen, pa lepo, prijazno, mirno, krotko! »Solnce naj ne zide na tvojo jezo!« opominja sv. pismo vsakega človeka. Še posebno velja ta opomin zakonskim. Koliko hudega je že napravila jeza enega ali drugega zakonskih! Kolikrat je n. pr. žena s svojo dolgotrajno jezo zakrivila, da je mož začel popivati in postal pijanec, ali da je celo zašel v prešestvo, ker se je žena jezno držala, od moža obračala obraz, molčala po več dni in možu nobenega odgovora dala, čaravno jo je prijazno nagovarjal. Ali se je čuditi, da gre potem mož raji tja, kjer najde prijazne obraze, v krčmo, v družčino?

Drugi ljudje naj ne izvedô, kar se doma v hiši zgodi, nikoli naj torej pri drugih ljudeh ne tožita drug čez drugega. Zlasti ženi na srce pola-

gam: Če si boš hotela kdaj srce olajšati, ne leti k sosedi ali dobri prijateljici (da se je Bog usmili), ampak pojdi v tisto hišo, kjer te željno pričakuje on, ki ima najboljše srce in tudi more pomagati, pojdi v cerkev, kjer prebiva v sv. zakramentu Jezus Kristus, ki kliče: »Pridite vsi k meni, ki ste trudni in obteženi, jaz vas bom poživil.« Če je mož hudoben, moli velikrat in veliko, da bi prišel k pravemu spoznanju, in ne nehaj zaupati v Boga. S potrpežljivostjo in krotkostjo in molitvijo edino boš kaj dosegla. Kaj premore potrpežljiva žena, priča sledeči resnični dogodek.

Dobra, pobožna žena je imela slabega moža, ki se je malo menil za Boga in svoje zveličanje. Nekoč je zopet, kakor je že bila njegova navada, popival v krčmi in se je pred svojimi vinskimi bratci hvalil, da ima on izmed vseh gotovo najboljšo ženo, da bi le toliko ne molila. Staviti hoče z njimi, če gredô zdaj z njim, ženo iz spanja vzbudé in od nje zahtevajo, da jim pripravi dobro večerjo, bo žena brez godrnjanja rada in ljubeznivo postregla. Drugi možje vpijejo: »Tega ne moremo verjeti!« in sprejmejo stavo. Vsa družba se poda na pot. Od obilne pijače omamljeni privpijejo pred hišo, razbijajo na vrata in zahtevajo od žene, naj jim odpre in pripravi dobro večerjo. Kaj bi bila storila marsikatera druga žena? Kaj ne, zavpila bi nad njimi: »Poberite se pijanci, pojdite, od koder ste prišli!« Drugače ta žena. Ko je slišala, kaj mož veli, brž vstane, jim odpre, gre v kuhinjo in kmalu je bila večerja na mizi. Nad tako nebeško potrpežljivostjo so se čudili celo surovi gostje, in sram jih je bilo, da niso mogli nič s slastjo jesti.

In mož je postal tih in resen, njegovo trdo srce se je začelo mehčati, in ko so gostje odšli in se je vlegel spat, ni mogel zaspiti, in jokati je sam nad seboj, in drugo jutro je prosil ženo za odpuščanje za vse bridkosti, ki jih ji je bil napravil in je postal boljši človek in dober kristijan, premagala ga je velika krotkost in potrpežljivost žene.

Še enkrat pravim: Trpi, molči, moli, če hočeš moža poboljšati. Če mož kdaj pijan pride dom u, ne vpij nad njim, bodi prijazna z njim, ko da bi ne videla, da je pijan, in četudi vse poka po tebi, premagaj se, ne reci mu žal besede; kadar bo trezen, mu povej na kratko, kako hudo ti je bilo, ko je prišel pijan domu, in prosi ga, naj nikoli več ne stori kaj takega. Če ne pomaga ne prošnja, ne lepa beseda, zaradi tega ne smeš še obupati, potem toliko bolj moli, »pri Bogu ni nemogoča nobena reč«. S potrpežljivostjo, krotkostjo in molitvijo edino boš kaj dosegla, drugače ne.

Edinost in mir pri hiši velikrat kali trma in svojeglavnost moža ali žene, še največkrat trma žene. Nalašč iz trme in svojeglavnosti nasprotovat je vselej greh.

Zakonska se morata varovati tudi vsake sumnjivosti. Zaupati morata drug drugemu, sicer bo bežal mir iz hiše. Satan si veliko prizadeva, da bi razrušil hišni mir, zato izkuša v srcih zakonskih vzbuditi sumnjivost, češ, da ima mož raji drugo ali nasprotno, da ima žena raji drugega. Nikdar se ne smeta prenageliti v svojih sodbah, ne obračati vsega na hudo, izkušata naj raje vse obrniti na dobro, četudi se na videz to ali ono ne zdi prav. Nikoli ne

smeta drug drugemu dati navideznega vzroka, da bi se moglo sumiti o zakonski nezvestobi. Mož mora biti torej sicer uljuden in prijazen do drugih oseb, a nikoli ne preprijazen, predomač do oseb drugega spola, žena pa ne sme želeti drugemu dopasti ko svojemu možu; zlasti morata biti previdna oba v občevanju z mlajšimi osebami drugega spola v hiši n. pr. s hlapci, deklami, sorodniki.

So še drugi vzroki needinosti in nemira v hiši, o katerih pa ne morem obširneje govoriti in jih samo omenjam. To so: prešestvo, zapravljenost, lenoba, sirovost, skopost pri možu; prepirljivost, jezičnost, lahkomišelnost, nečimernost in potrata v obleki, zanemarjenje otrok, nesnažnost, nevednost v gospodinjstvu pri ženi.

3. O zakonski ljubezni.

Mož in žena morata v ljubezni skupaj živeti. Ta ljubezen mora biti podobna ljubezni, s katero Kristus ljubi svojo cerkev. Sv. Pavel opominja: »Možje, ljubite svoje žene, kakor je tudi Kristus cerkev ljubil in sam sebe za njo dal, da bi jo posvetil.« Efež. 5, 25. »Tako morajo možje ljubiti svoje žene kakor svoja telesa. Kdor svojo ženo ljubi, sam sebe ljubi. Zakaj, nihče še ni nikoli sovražil svojega telesa, temveč redi ga in oskrbuje kakor Kristus cerkev. Zavaljo tega bo zapustil človek očeta in mater svojo, in se bo držal svoje žene in bosta dva v enem mesu. Ta skrivnost je velika; jaz pa rečem v Kristusu in cerkvi.« Efež. 5, 28 in dr.

Zakonska ljubezen mora biti čista, ne sme ljubiti, kar človeka poniža do živali ali celo pod

žival; mora biti spoštljiva, mož in žena nikoli ne smeta pozabiti, da sta brat in sestra Jezusa Kristusa, varovati se morata grdega, surovega ravnanja. Zakonska ljubezen mora biti sveta in potrpežljiva, ki naj izpopolnuje naravno ljubezen in zakonskima lajša breme, ki je nosita, in slajša skrbi, ki jih imata, da se lože zveličata. Njuna ljubezen mora biti večna, ljubiti se morata ne samo prve dneve, prva leta zakona, ne samo, dokler sta mlada, marveč tudi v poznejših letih, tudi v bolezni, tudi v starosti, tudi po smrti; še mrtvemu mora živeči zakonski tovariš skazovati dejanja ljubezni, da moli zanj, daruje odpustke, oskrbuje za sv. maše.

Pa kolikrat zakonski grešé zoper to dolžnost! Ljubezen časih ni čista, ljubi le mesene slasti, je mesena; mesena ljubezen pa je sovraštvo, ki dušo umori in človeka poniža do živali ali celo pod žival. Ljubezen marsikrat ni spoštljiva, mož ravna surovo z ženo, jo celo suje, preteplje, kar je nevarno zlasti gotove čase; kolikrat mož preklinja ženo, jo od hiše podi, da mora bežati pred njim, ima jo kakor za deklo, za sužnjo, le za orodje svojih strasti; nasprotno, kolikrat žena moža grdo zmerja in preklinja! Ljubezen ni sveta, ker se ne napeljujeta k dobremu in odvrčujeta od hudega; ravno nasprotno, drug drugemu dajeta slab vzgled, mož ženo naravnost zapeljuje v greh, ker zahteva od nje reči, ki jih Bog prepoveduje, brani ji v cerkev, k sv. zakramentom; ker sam ni nič prida, hoče, da bi tudi žena bila taka; in žena, kolikrat moža pripravlja v jezo in greh s svojo jezičnostjo, trmo in svojeglavnostjo, svojo togoto in sovražnostjo! Kolikrat drug

drugemu nagajata, kljubujeta, ker nimata potrpežljivosti in si ne prizanašata, da še težje nosita breme, ki sta si je naložila, in jima slednjič postane nezno-sno. Ljubezen n i v e č n a, ker ni sveta, spoštljiva, čista. Koliko mož ljubi svojo ženo le, dokler je mlada, lepa in ugaja njegovi mesenosti, v bolezni, starosti jo pa zaničuje; v boleznih in gotovih časih ji mož ne postreže, ne pošlje po zdravnika, ker mu je več za nekaj kron, ko za ženo, in koliko žen je, ki se moža kmalu naveličajo in so ga site do grla, posebno če je star, nadležen.

Oh, kako žalostno je v zakonu, kjer ni prave zakonske ljubezni! Bolj je prijetno v dežju in megli, ko solnce ne sije, kakor v zakonu, kjer ne sije solnce ljubezni! Bolj je prijetno v viharju, ko bliski švigajo in toča pada in strele udarjajo, kakor v zakonu, kjer švigajo bliski jeznih oči in pada toča surovih besed in udarjajo strele grdega preklinjevanja! Bolje je v grobu, v hladni zemlji počivati, kakor živeti v zakonu brez ljubezni!

4. O zakonski zvestobi.

Mož in žena morata skupaj živeti v zakonski z v e s t o b i. Večno zvestobo, zvestobo do smrti sta si obljubila in prisegla pred oltarjem. Ko ženin in nevesta pred duhovnikom in pričama izrečeta, da se res hočeta vzeti v zakon, se zavežeta, da si bosta zvesta do smrti. Ženin obljubi nevesti: »Tvoj, edino tvoj hočem biti do smrti, nobene druge ne maram in ne bom maral,« in nevesta ženinu: »Tvoja, edino tvoja hočem biti do groba, za nobenega drugega ne

maram in ne bom marala.« Na to obljubo ju spominja prstan, ki si ga pri poroki natakneti. Duhovnik jima izroči prstan z besedami: »Vzemita prstan, kateri naj vaju vedno opominja, da med sabo zakonsko zvestobo, ki si jo sedaj eden drugemu obljubita, do smrti natanko držita.« (Rituale ljubljanski.) Zakonski nosijo prstan tudi v poznejšem življenju v spomin na obljubo, s katero so se zavezali pri poroki; spominja jih, da morajo zakonsko zvestobo neoskrunjeno ohraniti do smrti. Pogled na poročni prstan je že marsikaterega obvaroval pred padcem v uri nevarnosti!

Dolžnost, zakonsko zvestobo ohraniti, je tako huda in ostra, da prepoveduje celo vsako prostovoljno misel ali željo do drugega. Kristus pravi naravnost: »Kdor žensko le poželjivo pogleda, je že zakon prelomil v svojem srcu.« Seveda velja nasprotno za ženo: »Katera moškega le poželjivo pogleda, je že zakon prelomila v svojem srcu.«

Greh zoper zakonsko zvestobo se imenuje p r e - š e s t v o. Prešestvo je strahovit greh, greh zoper čistost in greh zoper zakonsko zvestobo; že same prostovoljne misli ali želje so smrtni greh; prostovoljne pravim, zakaj, če zakonskega prešestne misli in želje samo nadlegujejo, pa ne mara zanje, se jim vstavlja in jih odganja od sebe, ne greši. Prešestvo v dejanju je še veliko večji greh, ko prešestvo v mislih in željah, ker naravnost razruši svetost svetega zakona in uniči skrivnostno podobo Kristusove zveze s sv. cerkvijo, ker je zakon zveza enega z eno, pa se s prešestvom zveže še z drugo. Od tod se spozna, če oženjen prešestuje z omoženo, da raz-

ruši dvojen zakon in z enim prešestvom stori dvojen smrten greh zoper zakonsko zvestobo, ki je obenem greh zoper čistost. Če zakonski zabrede v prešestvo, je velik njegov padec, vstrašil se ne bo še hujših pregreh. Kako strašne nasledke ima prešestvo! Hišni mir razruši, zakonsko ljubezen uniči, napravi sovražstvo, pripelje mnogokrat celo do umora! Prešestvo je tako strahovita pregreha, da je Bog v stari zavezi zapovedal, naj se kaznuje s smrtjo. Kako velika je ta pregreha, prav na kratko pove sv. apostel Pavel z besedami: »Prešestniki ne bodo posedli božjega kraljestva.« Efež. 6, 9.

V prešestvo zabredejo kaj lahko tisti zakonski, ki so stopili v zakon iz lakomnosti, iz sebičnih namenov, ali ki so zelo mladi vzeli že staro osebo, ali, ki so gledali le na zunanost, lepo postavo, zal obraz, in potem, ko spoznajo, da so se zmotili, da niso srečni, začno premišljati: »Morda bi bil z drugo bolj srečen; ako bi bila vzela drugega, bi se mi morda zdaj bolje godilo.« Polagoma začno obracati oči po drugih osebah, in ko jim je katera všeč, si mislijo kar naravnost: »S to bi bil morda bolj srečen; s tem bi bila morda bolj srečna.« Kaj pomaga tako razmišljanje? D drugega ne prinaša ko izkušnjave in lahko pripelje v greh. Vsako tako razmišljanje v zakonu je nevarno. Kdor je enkrat izbral osebo in se z njo poročil, ne more več izbirati, zato naj popolnoma pusti misli na druge, naj pazi le, da zvest ostane tisti osebi, kateri je prisegel ali prisegla zvestobo pri poroki. Ustavljalj se koj v začetku vsaki skušnjavi, in hudič ne bo dobil oblasti nad teboj. Če pa le enkrat prelomiš zakonsko zve-

stobo, si v nevarnosti, da te nečisti duh popolnoma dobi v oblast in se boš potem pogrezal iz greha v greh, in konec? »Prešestniki ne bodo posedli nebeškega kraljestva.«

5. O zakonski pravici in zakonski čistosti.

Z zakonsko zvezo podelita poročenca drug drugemu posebno pravico in oblast. Kakšna je ta pravica in oblast, nam pove sv. apostol Pavel z besedami: »Žena čez svoje telo nima oblasti ampak mož, ravno tako tudi nima mož oblasti čez svoje telo, ampak žena.« I. Kor. 7, 4. To oblast imenuje sv. apostol naravnost dolžnost. »Ženi naj mož dolžnost stori, ravno tako tudi žena možu.« I. Kor. 7, 3. Kadar se namreč eden zakonskih hoče poslužiti pravice ali oblasti, ki mu jo je drugi dal z zakonsko zvezo, mu je ta dolžan pokorščino.

Ta dolžnost veže pod smrtnim grehom in le iz važnih in pravičnih vzrokov se sme odreči pokorščina v ti reči.

Zakonska sicer nista dolžna živeti v deviški čistosti, dolžna pa sta neoskrunjeno ohraniti zakonsko čistost. Ne le, da se morata skrbno varovati vsake prešestne misli in želje in prešestva v dejanju, ohraniti morata tudi svoj zakon čist. Res je zakonskim marsikaj dovoljeno, kar samskim ni, toda tudi v zakonu ni vse dovoljeno, tudi v zakonu se lahko smrtno greši zoper čistost. Zakonska ne smeta nikoli pozabiti, da sta človeka, ki imata pamet, da sta kristijana, otroka božja, ne smeta se udajati poželji-

vosti, ne smeta se ponižati do živali ali celo pod žival.

Več in bolj jasno ne morem o tem tukaj govoriti, opomnim pa, da kdor bi kdaj dvomil o čem, ali žali zakonsko čistost ali ne, mora vprašati izpovednika, v dvomu ne sme ničesar storiti. Tukaj povem le splošno, da je gotovo greh vse, kar se naravnost stori zlasti zoper prvi poglobitni namen sv. zakona, ali kar se stori iz same poželjivosti. Nekatere reči so samo mali, nekatere pa tudi smrtni grehi.

Le o enem grehu, ki ga mnogi zakonski delajo, moram nekaj več izpregovoriti.

Mnogi zakonski nočejo zdržno živeti pa tudi nočejo otrok imeti. Bogu vsemogočnemu hočejo ubraniti, da ne bi ustvaril človeka. Kolika predrznost, kolika hudobija! Ali mar ne vedó, da Bog ustvari človeka, če hoče, in če Bog noče, nimajo zakonski otrok, če bi jih še tako radi imeli. Ako torej nimajo daru zdržnosti in se hočejo posluževati zakonskih pravic, morajo se popolnoma udati v voljo božjo in Bogu prepustiti, da ustvari človeka ali pa ne. Če pa ne morejo ali nočejo zdržno živeti, gorje jim, ako hudobno hočejo preprečiti njegovo sveto voljo, da ne bi ustvaril človeka! Bog jih bo moral tepsti in jim dal čutiti svojo jezo. Bog takim zakonskim lahko vzame še tiste otroke, ki jih že imajo, da bodo zapuščeni v boleznih in starosti, da ne bodo okušali sladke ljubezni otroške, po kateri in kadar bodo najbolj hrepeneli. Odvzame jim lahko srečo in blagoslov, ali jih kaznuje z nesrečno smrtjo. Sveto pismo stare zaveze nam pripoveduje, da je

Bog hudobnega Onana, ki je počenjal tako pregreho, kaznoval z naglo smrtjo. V novi zavezi je zakon povišan v zakrament, kakšna kazen torej čaka šele krščanske zakonske, ki oskrunjajo sveti zakon, ko je Bog že v stari zavezi tako hudo kaznoval tak greh! Čez take zakonske dobi hudič oblast že na tem svetu. Taki zakonski so kakor žival, ki pameti nima!

Kadar se krščanska zakonska poslužujeta zakonskih pravic, naj storita to vselej v strahu božjem. Živo naj se zamislita v pričujočnost božjo in resno pomislita, kako imeniten trenotek je to, in da nočeta nič drugega, kakor samo to, kar Bog hoče. Kako naj bi zakonski ravnali v tistem času, imajo lep vzgled nad mladima poročencema Tobijo in Saro. V Tobijevi knjigi (8, 4 in dalje) beremo o Tobiju, ko je vzel Saro za ženo, da je tako-le ravnal:

Rekel je: »Sara, vstani, in prosiva Boga danes in jutri in pojutrišnjem. Ker midva sva namreč otroka svetnikov in se ne smeva tako združiti, kakor neverniki, ki Boga ne poznajo.« In Tobija je rekel: »Gospod Bog naših očetov, naj te hvalijo nebesa in zemlja in morje in studenci in reke in vse tvoje stvari, ki so v njih. Ti si Adama ustvaril iz ila zemlje in si mu dal Evo v pomoč. In sedaj, Gospod, ti veš, da Sare nisem vzel zavoljo sladnosti za ženo, ampak samo iz ljubezni do zaroda, po katerem naj se ime tvoje hvali vekomaj.« Tudi Sara je rekla: »Usmili se nas, o Gospod, usmili se nas!«

O ko bi tudi krščanski zakonski tako ravnali, kakor sta Tobija in Sara, gotovo bi bili vsaj večinoma njih otroci čisti in pobožni!

6. O lepem vzgledu in vzajemni pomoči zakonskih.

Zakonska sta si dolžna dajati drug drugemu s krščanskim življenjem dober vzgled in se podpirati med seboj. (Katekizem, vpr. 735, 3.)

Ker morata mož in žena do smrti skupaj živeti, sta v vedni dotiki med seboj. Znanio pa je, kako se človek nehoté in nekako nevedé poprime navad tistega, s katerim veliko občuje. Ni se torej čuditi, če se mož poprime navad svoje žene ali žena navad svojega moža. Ker sta zakonska dolžna ljubiti se, morata si ljubezen zlasti v tem kazati, da si lep vzgled dajeta in se napeljujeta k svetemu življenju. Kolikokrat že je žena s svojo vnemarnostjo za službo božjo, s svojo mlačnostjo v prejemanju sv. zakramentov vplivala na moža, da je tudi on postal mlačen kristijan, in kolikrat je že mož z zanemarjanjem svojih krščanskih dolžnosti, s svojim slabim vzgledom pohujšal ženo, da je tudi ona začela zanemarjati svoje dolžnosti! Kaj naj rečem šele, če se drug drugega naravnost zapeljujeta v greh, odvrčujeta od dobrega. V nebesa bi morala pomagati drug drugemu, pa si pomagata v pekel!

Ni zadosti, da se podpirata pri gospodarstvu, pri skrbi za časno srečo, pred vsem se morata podpirati pri delovanju za večno zveličanje. M o l i t i morata drug za drugega, napeljavati k dobremu, odvrčati od hudega, svariti in opominjati drug drugega.

7. O posebnih dolžnostih moža.

Mož je glava žene. To uči sveti apostol Pavel, ko pravi: »Hočem pa, da veste, da glava vsakega moža je Kristus, glava žene pa mož.« 1. Kor. 11, 3. »Mož je glava žene, kakor je Kristus glava cerkve.« Efež. 5, 23. Če je pa mož glava žene, je jasno, da je tudi glava cele družine, prvi v družini, ki mora celo družino modro vladati, skrbeti za njeno časno in večno srečo.

Kar je cesar v državi, to je mož v družini. Mož je gospodar, vladar v hiši. Kakor je Gospod svoje dni postavil Petra za poglavarja svoje cerkve, tako je mož po božji volji poglavar družine. Kar je rekel Gospod Petru: »Pasi moje jagnjeta, pasi moje ovce,« velja vsakemu možu, ki je poglavar družini. Jagnjeta in ovce so žena in drugi udje družine, otroci, hlapci, dekle itd. Za vse mora skrbeti po svojih močeh, da pridejo do časne in večne sreče. Gorje mu, ako zanemarja to dolžnost!

Skrbeti mora pred vsem za večno srečo vseh v družini. Mož kot glava družine je dolžan ženo in druge ude v družini napeljevati k dobremu, odvracati od hudega z vsemi dovoljenimi sredstvi torej: učiti, svariti, zapovedovati, kaznovati, moliti. O vsem, kar se v njegovi hiši zgodi z njegovo vednostjo, bo moral enkrat dati odgovor pravičnemu božjemu sodniku. Vsi grehi, ki se godé v njegovi hiši ali jih storé udje njegove družine z njegovo vednostjo, katere bi mogel zabraniti, pa jih ne, ležé tudi

na njegovi ubogi duši. Od njega bo Bog najprej tirjal odgovor. Tako se je zgodilo že pri prvem grehu v raj. Prva je grešila Eva, žena Adamova, pa koga je Bog najprej poklical na odgovor? Ne Eve, ampak Adama, ki je bil glava žene in bi bil moral čuvati, da bi Eva ne bila grešila.

Če premišljam veliko odgovornost, ki jo ima mož kot gospodar v družini, me je groza, kadar se spomnim, kako mnogi možje zanemarjajo svoje dolžnosti kot poglavarji družine. Mladi ljudje obojega spola se shajajo v hiši in uganjajo nesramne šale, pri delu umazano govoré, nesramneži nadlegujejo najeta ali domača dekleta pri skupnem delu kakor pri košnji, mlatvi, metvi itd. Sinovi, hčere, hlapci, dekle zanemarjajo službo božjo ob nedeljah in hodijo v slabe družčine, uhajajo po noči zdoma in hodijo po grešnih potih, skleпajo grešna znanja. Tisti, ki je glava v hiši, vse to ve, pa se ne zmeni zato ali vsaj ne stori popolnoma svoje dolžnosti, je premehak, ali pa se boji bolj časne izgube in škode, v katero bi morda prišel, ako bi storil, kar je dolžan storiti. Nesrečnež, kako bo obstal pred sodbo božjo?!

Gospodar mora vsakemu v družini dati časa, da more prejemati sv. zakramente, udeleževati se službe božje, izpolnjevati svoje krščanske dolžnosti. Naj se ne dá zape-ljati od lakomnosti, da bi jim branil v cerkev k svetim zakramentom, češ, da bodo preveč doma zamudili. Nič ne bodo zamudili. Kdor je vesten v izpolnjevanju dolžnosti do Boga, je tudi vesten v izpolnjevanju dolžnosti do ljudi. Svoja dela pridno in natančno opravlja in več stori, nego tisti, ki se Boga

ne boji in le takrat pridno dela, kadar gospodar gleda, sicer pa leno, zanikrno, površno. Pobožni otroci in posli so blagoslov za hišo, hudobni, brezvestni pa velika nesreča! Gospodar je dolžan skrbeti, da se tudi doma goji krščanska pobožnost, da se skupno opravljajo jutranje in večerne molitve, molitve pred jedjo in po jedi, da se berejo nabožni spisi, pobožno rabijo svete reči kakor razpela, podobne svetnikov, blagoslovljena voda.

Mož, gospodar mora skrbeti tudi za časno srečo žene in družine. Preskrbljevati mora vsem potrebne obleke in hrane. Če je zapravljivec, je prazen in zastonj njegov izgovor. »Če pijem, pijem za svoje, če bom zapravil, zapravil bom svoje.« Ni res, zapravil bo tudi ženi in otrokom. Vse, kar ima, je v družini skupno. Koliko grehov v družini prihaja od tod, če je mož zapravljivec in ne skrbi za družino! Koliko žalosti, jeze, prepira, preklinjevanja! Če žena in otroci ne morejo k maši, ker nimajo obleke, bo zato dajal odgovor mož, gospodar!

Gospodar mora skrbeti vsem v hiši za zdravje. Če kateri zboli, mora o pravem času poklicati duhovnika pa tudi telesnega zdravnika. Usmiljen mora biti tudi do hlapcev in dekel, kadar zbolé, in jim streči kakor lastnim otrokom, saj so zboleli morda ravno zato, ker so se zanj trudili, zanj delali!

Skrbeti mora za čast in dobro ime svoje hiše, svoje družine, seveda modro; varovati se mora, da komu ne daje potuhe, ali da se ne prenagli in začne tožbe in pravde, ko bi se brez nje dalo vse lepo poravnati.

Mož kot poglavar v hiši mora svojo oblast izvrševati z modrostjo in ljubeznijo. »Nikar ne bodi kakor lev v svoji hiši, da bi svojo družino premetaval in svoje podložne zatiral.« Sir. 4, 35. Tako opominja Bog sam može. Mož torej ne sme biti pretrd, neusmiljen, skop, zlasti p r o t i ž e n i mora biti prijazen in ljubezniv. Sv. apostol Pavel može še posebno opominja, naj ljubijo svoje žene: »Možje, ljubite svoje žene, kakor Kristus ljubi svojo cerkev.« Ravno tako jih opominja sv. Peter, naj lepo ravnajo z ženami: »Ravnajte z njimi po pameti kakor s slabejim, ženskim spolom in jih imejte v časti, ker imajo tudi one deležne biti milosti življenja!« 1. Pet. 3, 7. Mož nikoli ne sme pozabiti, da je žena njegova pomočnica, ne pa dekla ali sužnja. »Naredimo mu p o m o č n i c o, njemu podobno,« je rekel Bog in je ustvaril Evo iz rebra Adamovega in jo pripeljal Adamu. Ustvaril jo je iz rebra, ki je na strani, pri srcu, v znamenje, da bo žena ob njegovi strani hodila in mu pomagala nositi bremena zakonskega stanu, zato pa mora biti možu žena pri srcu, mora jo ljubiti. Bog ni žene ustvaril iz moževe pete, da bi po nji teptal in jo zaničeval. Zlasti v gotovih časih mora mož lepo ravnati z ženo in ne je žaliti ali surov biti proti nji.

Mož kot poglavar družine mora moliti za njen blagor, vsem dajati lep v z g l e d. Če pa je gospodar surovež, preklinjevalec, pijanec, zapravljivec, lenuh, če mu ni mar za molitev, če zanemarja službo božjo, redko prejema sv. zakramente ali nikoli, če zabavlja čez bratovščine in duhovnike, pre-

bira veri sovražne liste in časopise ali se celo naroča nanje, kakšne odgovornosti si nakopava na svojo revno dušo! Kakšna sodba ga čaka!

8. O posebnih dolžnostih žene.

Ker je mož glava žene, je naravno, da mora biti žena možu pokorna. »Možu boš podložna,« je Bog rekel ženi že v raju. Pokorščino sveti apostol Pavel še posebno zabičava ženam: »Žene naj bodo svojim možem podložne, kakor gospodu.« Efež. 5, 22. »Ne pripustim pa ženi, da bi nad možem gospodovala, ampak tiho naj bo.« 1. Tim. 2, 12. Nenaravno je, če hoče ona imeti povsod prvo in zadnjo besedo in moža strahovati, ker hoče od Boga postavljeni red prevrniti. Le v posebnih, izvanrednih okoliščinah bi smela žena gospodariti, n. pr. če mož res ni zmožen zato ali je zapravljivec.

Seveda ni dolžna žena možu pokorščine, kadar bi zahteval kaj pregrešnega od nje. Te pravice in oblasti mu Bog ni dal. V takih slučajih mu mora resno in odločno povedati: »Bogu moram biti bolj pokorna kot ljudem.«

Kaj pa naj stori žena, če njeni stariši od nje kaj zahtevajo, kar mož prepoveduje, komu naj bo pokorna, starišem ali možu? Starišem je vedno dolžna spoštovanje in ljubezen, pokorščino pa je dolžna bolj možu kot starišem. Stariši so jo pustili iz svoje oblasti, ko je prišla pod možovo oblast. »Človek bo zapustil očeta in mater in se držal svoje žene,« beremo v sv. pismu o možu, I. Mojz. 2, 24, kar ravno tako velja o ženi. Ko bi

prišlo kedaj tako daleč, da bi morala žena zapustiti ali stariše ali moža, morala bi zapustiti stariše in ne moža.

Ker je žena dana možu v pomoč in ni navadna dekla ali sužnja moževa, ima pravico, dajati možu dobre svete in celo dolžnost, ako bi mož hotel storiti kaj napačnega. Mož nima tedaj pravice zahrneti nad njo: »Kaj tebi mar, jaz sem gospodar, jaz delam, kar hočem.« Mar ji mora biti, da mož ne postane nesrečen časno ali večno, mar tudi za druge ude družine. Seveda je mož pred vsem odgovoren za vse, žena je le dolžna opozoriti ga na to ali ono, če sam ne stori, kar je njegova dolžnost; če je pa noče poslušati in sama ne more zabraniti hudega, pade vsa odgovornost le na moža.

Tudi ženi je treba velike modrosti, da bo res lep vzgled možu in celi družini. Biti mora ponižna, ne sme se nositi ošabno, potratljivo, čez svoj stan. Biti mora postrežljiva, možu naj bere že na očeh, kaj bi rad in mu postreže, ne da bi čakala, kdaj ji sam reče. Ljubeznost je pri ženi lepa čednost, varuje naj se torej čmernosti, naj ne bo kakor osa, naj se ne zadira jezo in pa sitna naj nikar ne bo. Tudi kadar mora svariti, k dobremu opominjati, mora biti previdna. Ne sme preveč zahtevati od moža, sicer bo njena gorečnost več škodovala nego koristila; predolgih pridig mu ne sme delati, več bo opravila, če mu kratko pa mirno in ljubeznivo pové, kar mora. Pred vsem pa potrebuje v svojem težavnem stanu potrpežljivosti, o kateri sem pa že govoril.

Žena mora biti dobra gospodinja, skrbna za moža in otroke in celo družino. Vse mora biti pri hiši snažno in v lepem redu. Če stopim v hišo in najdem po hiši polno nesnage, na peči se pariyo umazane cunje, otroci so raztrgani in umazani, precej vem, da ne more biti v hiši dobra gospodinja; in če je še sama vsa zanemarjena, se mora človeku kar gnusiti.

Dobra gospodinja se zlasti po tem spozna, če je varčna. Kakor se zahteva od moža, da dela in se trudi za družino, se pa od žene zahteva, da tistega, kar mož pridobi, lahkomišelnost ne zapravlja, temveč varčno porablja, ohranjuje in množi.

Varčna gospodinja je velik blagoslov za družino, zato hočem tukaj podati nekaj navodil, kako naj žena varčno gospodinji.

Prvo pravilo: Kar kupiš, precej plačaj! Kako hitro se nabere dolg, če se vse sproti ne plačuje, in kako težko je potem plačati! Koliko jih je že zašlo v dolgove in nesrečo, ker so preveč na upanje kupovali!

Drugo pravilo: Kupite, kar je v resnici potrebno in le, kadar je potrebno! Če vidiš na sejmu še tako lepe pisane rute, naj hči še tako lepo prosi, da ji kupi ono blago za obleko, ki ji je tako všeč, naj prodajavec še tako hvali, kako po ceni lahko dobiš to in ono, da take priložnosti ne bo nikoli več, vselej vprašaj najprej: »Ali je v resnici potrebno, da to ali ono kupim?« Zapomni si resnico: Če je kakareč še tako poceni, vselej je predraga, če ni zares potrebna. Zlasti

nespametno je kupovati nepotrebne množine živeža in obleke. To je zapravljivost, ki velikokrat kalí hišni mir.

Tretje pravilo: Kupuj sicer priprosto, toda dobro blago. Marsikatera gospodinja misli, če bolj po ceni kupi, boljše kupi. Toda nenavadno nizke cene blago je večinoma slabo in zato dvakrat predrago, ker bo treba kmalu drugo kupiti. Kar je v resnici dobro, mora imeti primerno ceno. Ceneje kupi le tedaj, ako si prepričana, da je blago res dobro, trpežno in stanovitno.

Četrto pravilo: Varčno in popameti gospodinja s tem, kar si kupila. Stori sama in s pomočjo odraslih otrok, kar se le more storiti. Tako ne bo treba hlapcev in dekel, ali vsaj toliko ne. Veliko se prihrani, ako se vsako poškodovanje orodja, hišne oprave, obleke takoj popravi, ko se zapazi. Dobra gospodinja sama zna obleko zašiti in tudi vsaj nekatere vrste oblačil, kakor srajce in drugo perilo sama narediti, s tem veliko prihrani. Kar žena prihrani, je tako dobro, kakor kar mož zasluži. Če pa žena ni varčna, znosi več iz hiše, kakor mož prinese v hišo.

Zelo važno je, da je gospodinja varčna v kuhinji. Marsikatera porabi veliko zabele in drugih reči, pa vendar slabo in neokusno skuha, ko druga polovico manj porabi, pa vendar dobro in okusno jed prinese na mizo. Če gospodinja pri napravljanju jedi ni skrbna, če je nevedna, zanikrna, potratljiva, moža spravi lahko v veliko jezo in ga, rekel bi, s takim ravnanjem sili, da začne zahajati v krčmo.

Peto pravilo: Ne živi in ne oblači se čez svoj stan, in ne trpi kaj takega tudi pri otrokih. Kako so nekatera dekleta nališpana, nosijo uro, prstane, rokovice, polno nepotrebnih pritiklin, da bi človek mislil, da je kaka gospodična iz mesta, pa je doma iz raztrgane bajte, kjer velikrat neslano jedó in imajo okna s cunjami zamašena! Taka potrata je greh.

Bodi varčna in nikoli ne bo resničnega pomanjkanja pri hiši, pač pa boš še lahko drugim kaj dobrega storila. Na to še posebno opozarjam, varčnost se ne sme spremeniti v skopost; če velikih darov ne moreš dajati, dajaj pa majhne darove toliko bolj pogosto in rada in z veselim srcem. Ne vstraši se nikoli reveža, ki pride prosit vbogajme, ampak razveseli se, da moreš storiti dobro delo, katero bo Bog enkrat povrnil stotero, pa tudi v dobre namene rada dajaj po svojih močeh, bodi radodarna.

Mož je sicer prvi v družini in žena le njegova pomočnica, in vendar ima žena čudovito moč v človeški družbi. Sreča ali nesreča na svetu prihaja večinoma od žene. Kjer je pobožna žena in dobra gospodinja, tam je srečen mož in so dobri otroci. Le do kraja izprijen mož ne posluša več ljubeznive besede svoje žene. Če je mož še tako hudoben in se še tako malo méni za družino, vendar dobra žena veliko hudega zabrani in velikrat reši celo družino propada. Nasprotno, če je mož še tako dober, pa žena ni nič prida, trpela bo zaradi nje cela družina. Slabe žene ne spreobrne noben mož, naj bo še tako dober, pač pa slaba žena popači še tako dobrega moža. »Iz oblačil pride molj, od žene pa moževa hudobija,« Si-

rah 42, 13., tako trdi sam sv. Duh. Prav zanimivo je res, kako sv. pismo govori o ženi. Zapisati hočem tukaj vsaj nekatere izreke sv. pisma o ženi.

O h u d o b n i ž e n i govori takole:

»Boljši je v kotu na strehi sedeti, kakor s prepirljivo ženo in v ravno tisti hiši.« Preg. 21, 9. »Boljši je v puščavi prebivati, kakor s prepirljivo in togotno ženo.« Preg. 21, 19. »Votla streha o zimskem času in prepirljiva ženska sta si enaki.« Preg. 27, 15. »Ni je večje jeze, kakor ženska jeza. Boljše je zraven leva in zmaja stanovati, kakor pri hudobni ženi prebivati. Hudobija ženi obličje spremeni (ona kakor medved svoj obraz otemni); da se kaže kakor žalostno oblačilo. Vsaka hudobija je majhna proti ženski hudobiji; z grešniki bodi njen del. Kar je peščen pot v breg nogam starega človeka, to je jezična žena pokojnemu možu. Hudobna žena dela potrto srce in žalostno obličje in srčno bolečino.« Sirah 25. »Hudobna žena je kakor jarem volov, ki semterja vlečeta; kdor njo ima, je, kakor kdor škorpionja prime.« Sirah 26, 10.

Kaj misli ljudstvo o hudobni ženski, prav kratko pove s pregovorom: »Kar hudič ne more, pa baba pomore.« Kaj ne, huda, ostra, obsodba? Pa kdor je imel kdaj opraviiti s kako vražjo žensko, si tako sodbo lahko razlaga.

Kakor sv. pismo hudo sodbo izreka o hudobnih ženah, pa skoro še bolj h v a l i d o b r o ž e n o. Pravi namreč:

»Kdor najde dobro ženo, najde nekaj dobrega, in bo prejemal veselje od Gospoda.« Preg. 18, 22. »Srečen mož, ki ima dobro ženo; zakaj število nje-

govih let bo še enkrat toliko. Srčna žena razveseljuje svojega moža, in on bo leta svojega življenja v miru izpolnil. Dobra žena dober dar; ona bo delež bogaboječih (in dana možu zavoljo njegovih dobrih del). Bodisi bogat ali siromak, je njegovo srce zadovoljno in njegov obraz vesel vsaki čas.« Sirah 26. Pri teh besedah moram nekoliko obstati. Mislil naj bi nanje vsak, ki hoče stopiti v zakon in išče dobre žene. Naj nikar ne gleda samo na denar ali lepoto, ampak naj gleda na nje lastnosti. Če izbere dobro ženo, bo srečen in zadovoljen z njo, četudi ni bogata ali ravno preveč lepa; če pa dobi še tako bogato in lepo, kaj pomaga, ako ni dobra žena? Nezdovoljen bo in morda celo nesrečen zaradi nje.

Sv. pismo pa še hvali dobro ženo:

»Prijetnost pridne žene moža razveseljuje in njega kosti mazili. Razumna in tiha žena, dobro poučena duša, se z ničemer ne zamenja. Dar čez vse darove je sveta, sramežljiva žena. Kakor vzhajajoče solnce v višavi božji svetlu, tako je brhkota dobre žene v lepotijo njeni hiši.« Sirah 26. »Kdor ima dobro ženo, začne bogateti; in ima pomoč in steber, na katerega se naslanja.« Sirah 36, 26. Ali jo more še bolj pohvaliti? Katera žena si ne bi prizadevala rada, da postane vredna take hvale?

Kako ljudstvo sodi o dobri ženi, pa pové pregovor: »Dobra žena podpira hiši tri vogale.«

O dolžnostih zakonskih, ki jih imajo kot stariši.

Zakonska sta si dolžna: izrejati otroke v strahu božjem in skrbeti za njihov časni in večni blagor. (Katekizem vpr. 735, 3.)

Najimenoitnejša pa tudi najtežavnejša in odgovornosti najpolnejša dolžnost zakonskih je, otroke izrejati v strahu božjem in skrbeti za njihov časni in večni blagor.

Ker morajo stariši namestu Boga na zemlji skrbeti, da dosežejo otroki, ljubljenci božji, na svetu časno, po smrti pa večno srečo v nebesih, smejo se po vsi pravici v tem oziru imenovati **n a m e s t n i k i b o ž j i**.

Če imenuje vladar koga za svojega namestnika, da namestu njega, v njegovem imenu opravi važen posel, kolika čast zanj, ker mu vladar izkaže toliko zaupanje; pa tudi kolika dolžnost zanj, da ta posel dobro opravi, in nič takega ne stori, kar bi vladarju delalo žalost ali sramoto!

Kolika čast, koliko zaupanje šele za zakonske, katere sam Bog, vladar nebes in zemlje, izvoli za svoje namestnike na zemlji in jim izroči tako imeniten posel, otroke obvarovati hudega na zemlji in jih pripeljati v nebesa! Le pomislimo, **o t r o k i s o p r a v a l a s t n i n a b o ž j a**, ker jih je Bog ustvaril; pri sv. krstu jih je celo sprejel za svoje otroke,

imajo neumrljivo dušo, ustvarjeno po božji podobi, ki je lepša in dragocenejša kot vse dragocenosti sveta; zanje je Sin božji trpel grozovite muke, zanje prelil svojo srčno kri; Bog jih tako ljubi, da jih hoče po kratkem zemeljskem življenju za vselej vzeti v svojo očetovsko hišo, v nebesa, objeti jih in pritisniti na svoje očetovsko srce, in jih vekomaj osrečiti. In za te otroke, ljubljence božje, morajo stariši na zemlji skrbeti namestu Boga! K a k o v z v i š e n , k a k o i m e n i t e n p o k l i c ! Koliko plačila jih čaka, ako bodo posel, ki jim ga je Bog zaupal, dobro izvršili, ako bodo od Boga jim izročene otroke izredili za Boga in večno izveličanje! Nasprotno, kakšna sodba bo zadela stariše, če svojih otrok ne bodo izredili za Boga, za nebesa, ampak za svet, za greh, za satana, za pekel. Kako bodo zatrepetali na dnu srca, ko jih bo vprašal večni sodnik: »Kje so otroki, katere sem vam bil zaupal in izročil v varstvo? Moji so, nazaj jih hočem zdaj imeti!« Gorjé jim, ako jih ne bodo mogli Bogu nazaj izročiti, gorjé jim, ako jih bo vzel pekel!

»Boljše je brez otrok umreti, kakor hudobne otroke zapustiti,« (Sirah 16, 4.), pravi sam sv. Duh. In sveti Janez Krizostom pravi: »Z največjo ostroščjo bo božji sodnik sodil tiste stariše, ki so zanemarjali svoje dolžnosti in mu uropali otroke, katere je tako neizrekljivo ljubil, pa so jih izročili satanu. Prekletstvo božje bo zadelo take stariše, ker tako govori Bog po preroku. »Preklet, kateri delo božje slabo opravlja!«

Že ta visoki poklic, ker so namreč stariši namestniki božji na zemlji gledé otrok, zahteva, da

stariši otroke izreajo za nebesa. Pa otroki so tudi lastnina starišev, kri od njih krvi, skrbeti morajo torej tudi že zaradi tega za srečo otrok, časno in večno. Najbolj pa skrbé za časno in večno srečo otrok, ako jih izreajo v strahu božjem, saj je od dobre krščanske vzgoje zavisna časna in večna sreča otrok.

Brez dvoma morajo stariši skrbeti za časni blagor otrok. Čez nekaj let si bodo morali otroki sami kruh služiti, sami nase navezani v svetu živeti; zato je dolžnost starišev, da jih nauče ali jih puste naučiti se, kar bodo potrebovali, da se bodo mogli v svetu pošteno preživljati.

Toda, ali je pa to že vse? Ali druge skrbi ni treba starišem imeti za otroke? Ali je edini namen človekov na zemlji, da je in preživi svoje telo, ki bo črvom v jed, da more bolj složno živeti na zemlji in dobi veljavo pri ljudeh? Otroki nimajo samo telesa, imajo tudi neumrljivo dušo; za oboje, za telo in dušo svojih otrok morajo stariši skrbeti. Še vedno so v veljavi besede Kristusove: »Kaj pomaga človeku, če cel svet pridobi, na svoji duši pa škodo trpi?« Kaj pomaga torej, ako stariši svoje otroke izrede za dobre rokodelce, kmete, učenjake, bogatine, če pa zanemarjajo njih krščansko vzgojo? Krščanska vzgoja, vzgoja v strahu božjem stori otroke srečne že na zemlji, od nje je zavisna tudi večnost otrok.

Krščanska izreja otrok je kakor bogata setev, ki kmalu prinaša sad, in še potem zori, ko je roka očetova ali materina, ki jo je sejala, že zdavnaj strohnela v zemlji. Dobro, krščansko vzgojeni otroki

so srečni sami in srečo in blagoslov prinašajo tudi drugim, njih dobra dela segajo še onkraj groba in ostanejo celo večnost.

Nasprotno pa otroki, ki so z mladega zane-marjeni, razvajeni, popačeni, strupeno seme hudo-bije sejejo naprej in naprej, prinašajo žalost in gorje ne samo domačim, ampak so nesreča za celo občino, celo deželo, napravijo na svetu veliko zlega, ki ne neha kmalu, in njihov spomin ostane preklet, ko že nov rod hodi po zemlji in njih ni že več ne kosti ne prsti.

Kako važna je torej izreja, vzgoja otrok! Blagoslov ali prokletstvo prinaša za sedanje in pozne rodove, stariši pa se udeležujejo tega blagoslova ali prekletstva, kakor so izrejali otroke.

Naj bi stariši nikoli ne pozabili strašne resnice: Vseh grehov svojih otrok, katere otroki storé vsled slabe izreje, udeležé se tudi stariši, vsi ležé z dvojno težo na njih ubogi duši.

Stariši imajo v rokah, rekel bi, srečo ali nesrečo, smrt ali življenje, pekel ali nebesa svojih otrok; zato pa, kjer bodo otroki, tam bodo stariši v večnosti, učé sveti učeniki.

Pa kako malo mislijo na to svojo najimenitnejšo dolžnost mnogi, ki hočejo stopiti v zakon, kako slabo ali nič niso poučeni, kako naj izre-jajo otroke! Predno kdo more postati duhovnik, mora se več let pripravljati, da je natančno poučen o dolžnostih duhovskega stanu; kdor hoče postati sodnik, zdravnik, se mora ravno tako več let pripravljati za svoj stan, dà, celo kdor hoče postati

rokodelec, obrtnik, čevljar, mizar, kovač, dimnikar, mora se prej učiti; le mnogi, ki hočejo stopiti v zakon, postati očetje, matere, se tako malo menijo, da bi se prej zadostno poučili, kako bi mogli otroke prav izrežati. Ali se je tedaj čuditi, da je svet tako izprijen in popačen? Koliko odgovornost si nakopavajo, ki tako lahkomišelnost stopajo v zakon!

V ti mali knjižici pač ne moremo natančno govoriti o vseh dolžnostih, ki jih imajo stariši do otrok, kako naj jih izrežajo v strahu božjem. Priporočam pa, naj porabijo vsako priložnost, kjer bi se mogli kaj poučiti o dobri vzgoji otrok. Hodijo naj pridno h krščanskim naukom, naj nikoli brez upravičenega vzroka ne izostanejo od velikonočnega izpraševanja, kjer se dajejo posebni stanovski nauki; zapišejo naj se v Marijino družbo mož, oziroma žen, če je v župniji, ker se pri društvenih shodih obravnavajo stanovske dolžnosti; zapišejo naj se v družbo svetega Mohorja, kateri še niso, ker se marsikateri nauk ali vzgled dobi v mohorskih knjigah; tudi kak krščanski list ali časopis je dobro imeti pri hiši, ker taki listi prinašajo mnogokrat za vzgojo važne reči.

Sicer pa rečem, če so stariši sami prešinjani od pravega krščanstva, če res z vso vnemo in gorečnostjo skrbe za svoje zveličanje, bodo brez posebnih poukov lahko vselej pravo zadeli in tudi otroke v strahu božjem izrežali, vendar pa moramo na nekatere dolžnosti glede otrok še posebej opozoriti.

1. O izreji pred rojstvom otrok.

Kadar žena spozna, da jo je Bog blagoslovil, naj možu pové, da oba skupaj za to zahvalita Boga

in ga prosita, da bi se vse srečno izteklo za mater in otroka. Oba, mož in žena, zlasti pa še žena, imata v tistem času, ko pričakujeta dete, posebne dolžnosti.

Kakršna je mati v onem času, tak kaj rad postane tudi otrok, ali vsaj večje nagnjenje ima do onih materinih lastnosti, dobrih in slabih. Žena se mora v tistem času varovati vsake strasti, zlasti prevelike razburjenosti, togote, žalosti, pijanosti; nasprotno pa naj si prizadeva za veliko krotkost, zmernost, pobožnost. Večkrat naj prejema svete zakramente in priporoča dete, katero pričakuje, božjemu detetu Jezusu in je daruje nebeški materi Mariji.

Oba, mož in žena, se morata zavedati, da Bog precej pri spočetju človeku ustvari dušo in da za vsako neumrljivo dušo veljajo besede Kristusove: »Kdor ni preroden iz vode in sv. Duha, ne more priti v nebeško kraljestvo«. Jan. 3, 5. Če otrok umrje brez sv. krsta, ne bo gledal nikoli obličja božjega. Kolika odgovornost torej za zakonska, ako bi zakrivila, da bi otrok ne dosegel milosti sv. krsta! Paziti morata torej, da se ne zgodi taka nesreča, da ne postaneta ubijavca telesnega in dušnega življenja svojega otroka.

O koliko ubijavcev in ubijavk hodi po zemlji, za katere posvetna gosposka ne vé in jih ne kaznuje, toda božji pravici ne bodo ušli!

Če žena ne vé, kako naj živi v času, ko pričakuje dete, vpraša naj izpovednika, da jo pouči in potem naj sama pouči tudi moža, na kaj mora paziti v onem času.

2. O izreji po rojstvu otrok.

Naravna postava vелеva, da mati otroka sama doji. Otrok z materino hrano vse vsrkava tudi lastnosti materine, dobre in slabe. Kar sem rekel, kako naj živi mati v blagoslovljenem stanu, velja tudi o tem času.

K sebi na posteljo mati ne sme otroka jemati, da ga ne zaduši, kar se je že večkrat zgodilo.

Kmalu je treba otroku preskrbeti milost svetega krsta. V resnični sili sme vsak krstiti; če drugega sposobnega človeka ni blizu, tudi lastni oče ali mati.

Kdor v sili krsti, naj najprej naredi namen, da hoče tako krstiti, kakor zapoveduje sv. cerkev, potem naj iz kakšne posode (če le more) mlačne vode zliva počasi na čelo otrokovo in med oblivanjem naj govori razločno besede: »Jaz te krstim v imenu Očeta in Sina in svetega Duha«.

Ko bi najprej oblil, potem šele izgovoril te besede, bi otrok ne bil krščen; ravno tako tudi ne, ako bi eden oblival, drugi pa izgovarjal besede, ali ako bi izpustil katero božjo osebo, da ne bi izgovoril vseh treh; ali ko bi izpustil besedo »krstim« ali besedo »te«, tudi beseda »in« pred vsako božjo osebo se ne sme izpustiti; ako bi pa otroku ne dal nobenega imena ali moškemu žensko, ženski moško ime, bi bil krst vendar veljaven.

Ako bi bil otroka oblil na roki, na nogi ali drugem delu telesa in ne na glavi, bi ne bilo gotovo,

da je otrok veljavno krščen in bi se moral še enkrat krstiti na glavi pod pogojem: »Če še nisi krščen, te krstim itd.«

Ker mora voda pri oblivanju teči po koži, se ne sme oblivati samo po lasih, tako, da bi voda ne prišla do kože; najbolj varno je oblivati po čelu tako, da voda teče po njem, ne samo, da stoji na čelu par kapljic.

Dvojček se mora vsak posebej oblit in pri vsakem posebej se morajo izgovoriti besede: Jaz te krstim itd. Če ni videti pri otroku nobenega pomenja, da živi, ni še gotovo, da je mrtev, krsti naj se pogojno: »Če živiš, te krstim itd.«

Pa ne samo popolnoma razviti otroki, ampak tudi taki se morajo krstiti, ki še niso popolnoma razviti, ki so pred časom rojeni. Tudi ta negodna, nerazvita človeška bitja imajo neumrljivo dušo in se morajo krstiti, četudi na videz ni nobenega življenja v njih, razven če je smrt gotova; gotova pa je le, če se na njih pozna trohnoba. Ker gre za večno zveličanje neumrljive duše, morajo biti zakonski poučeni tudi o tem, kako se krstijo v sili pred časom rojeni otroki. Gorje jim, ako vsled zakrivljene nevednosti ali zanikrnosti oropajo svoje dete nebeškega kraljestva!

Če katera žena ni poučena o tem, naj prosi izpovednika, da jo pouči, ona naj pa potem pouči še moža.

Stariši morajo otroku izbrati b o t r e k r š č a n s k e g a ž i v l j e n j a.

Kakor je Marija prinesla svoje 40 dni staro dete v tempelj Bogu darovat, tako naj krščanska mati

prinese svoje novorojeno dete v cerkev, ko prvič zopet gre v njo. Res lepo je, da je njena prva pot iz hiše v cerkev zahvalit Boga za dragoceni dar, ki ga ji je dal, zlasti zahvalit ga za milost sv. krsta, ki jo je dosegel njen otrok, in prosit blagoslova in sreče zanj.

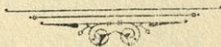
Sv. cerkev deli takim materam poseben blagoslov in jo s prelepimi molitvami v pelje v cerkev.

Zaukazano sicer ni, da pride mati k vpeljanju, a toplo se ji mora priporočati; tudi ni zaukazano, da bi prišla z otrokom, a pride naj z otrokom, če le more. Ta blagoslov pa se sme deliti le poštenim materam, ki so v pravem zakonu dobile otroka, ne pa nezakonskim, ki so z grehom postale matere.

Prva pot za mater po rojstvu otrokovem naj bi bila torej pot v cerkev. Vendar mati ne stopi kar brž v cerkev. Pred cerkvenimi vratmi poklekne, da s tem pokaže svojo ponižnost in veliko hrepenenje po božjem blagoslovu. V roki drži gorečo svečo v znamenje, da hoče hoditi s svojim otrokom v luči sv. vere. Mašnik v koretlju in beli štoli jo pokropi z blagoslovljeno vodo in moli 23. psalm, ki se začne: »Gospodova je zemlja« z njim dopoveduje materi čednosti, katere bodo nji in otroku prinesle večno srečo, opominja jo, da je Bog gospodar vsega, da mu mora biti hvaležna za vse, kar ji je dal. Ko zmoli psalm, poda ji konec štole, da jo poljubi in jo vpelje v cerkev z besedami: »Stopi v hišo božjo, moli Sina blažene device Marije, ki ti je podelil rodovitnost«. Ko mati pride pred altar, jo mašnik spominja na to, da Gospod družine povzdiguje, naj vanj zaupa, da bo z njegovo pomočjo

svojo najtežavnejšo dolžnost izpolnila, da bo namreč otroka prav izredila in v nebesa pripeljala, in kliče nebeškega blagoslova nad njo. Kako ginljivo je to, kako sveta cerkev moli za krščanske matere. — Krščanska mati, sama na sebi tako slabotna stvar, pa ima imenitno dolžnost, iz otročiča, ki ga drži v naročju, napraviti dobrega, človeški družbi koristnega uda, cerkvi dobrega kristijana, Kristusu vrednega brata, nebesom svetnika! V materinem naročju se odloči cela prihodnost človeka, mir v družinah, sreča na zemlji!

Kadar krščanska mati prvič svojega otroka pri-
nese v cerkev, naj bi dobro pomislila, kaj ji je Bog
izročil, koliko je zavisno od nje! Tisti otrok, ki ga
drži v naročju, bo enkrat ali svetnik v nebesih ali pa
bo med zavrženimi duhovi v peklu. Resno naj pre-
mišlja tisto vprašanje: »Kaj bo iz tega deteta?« in
naj svoje dete priporoči božjemu detetu Jezusu, in
trdno, odločno sklene, da bo otroka izrejala v
strahu božjem in ga izredila za Boga in večno zve-
ličanje.

O nekaterih pravilih krščanske vzgoje.

Rekel sem že, da ne morem tukaj podati popolnega pouka o krščanski vzgoji, omenim le na kratko, kakšne dolžnosti, oziroma pravice imajo stariši kot krščanski vzgojitelji. Pred vsem naj si zapomnijo, da je največje važnosti, kako prvega otroka izredé. Če prvega otroka izredé v strahu božjem, pomagal jim bo svoj čas veliko pri vzgoji drugih otrok, če pa prvega slabo izredé, pohujševal bo mlajše brate in sestre in pri vsi svoji dobri volji ne bodo dosegli pri vzgoji posebnih uspehov. Da pa bodo stariši svoje otroke res izredili za Boga in večno zveličanje, morajo jih: učiti, svariti, kaznovati, lep vzgled jim dajati in moliti zanje.

1. O učenju.

Stariši morajo otroke učiti. Kaj? Učiti jih morajo, kako naj žive, da dosežejo namen, za kateri jih je ustvaril Bog. Čemu je Bog človeka ustvaril in kako človek doseže svoj zadnji namen, pove katekizem (vpr. 92): »Bog je ustvaril človeka, da ga spoznava, ga časti, ljubi in mu služi ter se tako večno zveliča«. Stariši morajo torej otroke učiti Boga spoznavati, ga častiti, ljubiti in mu služiti.

Kdaj naj jih začno tega učiti? Modri Sirah pravi: »Ako imaš sinove, uči jih od mladosti.« (7, 25.) Mlado srce se najlaglje dá nagniti ali na dobro ali na slabo stran. Mlado drevo se lahko upogne, staro se več ne dá. Kdor v zgodnji mladosti ni otrok v strahu božjem izrejal, ne bo nikoli več mogel zamude popolnoma popraviti.

Ko otrok začne v šolo hoditi, mora že znati lepo pokrižati se, očenaš in češčenomarijo moliti, šest resnic naštetih in temeljni nauk o presv. Trojici; mora vedeti, kako se mora pri molitvi, v cerkvi, med službo božjo dostojno obnašati. Kadar začne v šolo hoditi, morajo ga redno pošiljati v šolo, kadar se nauči brati, mu morajo kupiti katekizem in zahtevati, da se ga pridno uči; zlasti za prvo spoved in prvo sveto obhajilo se mora dobro poučiti in pripraviti.

V najzgodnji mladosti že morajo stariši otroka toliko poučiti, da se bo zavedal, da so stariši zanj namestniki božji na zemlji, da imajo dolžnost učiti ga in zapovedovati mu v božjem imenu; da je Bogu nepokoren, ako je starišem nepokoren.

Pokorščina je podlaga vsi vzgoji, brez pokorščine se ne dá ničesar doseči. Ker je pokorščina tako potrebna in tolikega pomena za dobro vzgojo, hočem naštetih pravila, po katerih naj bi se stariši ravnali, da privadijo otroke pokorščine:

1. Privadi otroka pokorščine precej v prvi mladosti. Malo dete razodeva svojo voljo in svoje želje na različne načine: z jokanjem in vpitjem, ali pa mahaje z rokami in nogami itd. Tu pa mora mati dobro paziti, so li želje opravičene in

otroku koristne ali pa ne. Opravičeno zahtevanje, n. pr. potrebna hrana, snaga, zadostna gorkota itd. naj se otroku takoj izpolni; nepotrebni ali celo napačnih zahtev pa mu nikoli ne izpolnuj; otrok se bo polagoma sam odvadil reči, katerih nikoli ne dobi. V prvih letih je pri otroku glavna reč: privada, misliti moramo mi mesto njega.

2. Kar zapoveš, zahtevaj tudi vselej, da se zgodi. Otrok mora ubogati, ti ne smeš odnehati, dokler ne stori, ne smeš pustiti, da bi kdo drugi storil namestu njega ali celo sam!

3. Zapoveduj vselej v pravi meri! Ogibati se je treba preobilnega in brezkoristnega ukazovanja ter nepotrebne prepovedovanja. Osobito pa je treba dobro premisliti poprej, da se otroku kaj takega ne naklada, česar nikakor ne more izpolniti.

4. Zapoveduj vselej mirno in dostojno, ne iz jeze ali gole sitnosti!

5. Zapovedujta oba enako in vsem enako!

Otrok mora biti prepričan: kar so rekli oče, to je tudi materina zapoved, in materino povelje je tudi pri očetu v veljavi. Gorje, ako kateri otroku potuho daje, če n. pr. oče otroka brani proti materi in pravi: »Nič ne hodi, ni treba, kaj boš mater poslušal?!« Ali pa, če se mati očitno poteguje za otroka, da bi ne bil strahovan in ako ga ni mogla očetovi šibi ubraniti, pa ga potem boža in gladi, rekoč: »Sirota, ali so te oče že zopet topli? nič ne maraj, pojdi le k meni, ti bože — bože!« Tako ravnanje se samo sodi, se pozneje bridko vtepa takim nespametnim starišem.

Stariši naj tudi skrbe, da bodo vsi drugi v hiši spoštovali njihovo voljo. Podpihovavca naj ne trpé v hiši, marveč temu, kar stariši zapovedo ali prepo-vedo otroku, naj pritrdi vsa hiša!

6. Pri ukazovanju ne smeš biti enostranski. Ne smeš enega otroka rajši imeti kot drugega, enemu zmeraj najtežja dela nalagati, drugemu najlažja, enega za vsako malenkost kaznovati, drugemu vse prizanesti. Tako ravnanje spridi otroke.

7. Povelje naj bo kratko in jasno, brez obetanja! Plačilo naj mu bo zavest, da je storil svojo dolžnost, če je ubogal. Otroku mora zadostovati, ako vidi, da so stariši zadovoljni z njegovim vedenjem, ali da vsaj niso nezadovoljni. Seveda je dobro, da po storjenem delu včasih pokažejo otroku svojo zadovoljnost.

8. Zapoveduj z ljubeznijo, in tako pokaži, da otroku dobro hočeš. Otroku je silno veliko na tem, če vidi, da ga imajo oče in mati radi. Ako pa so stariši s svojo osornostjo in pretirano ostrostjo tako daleč prišli, da je otroku vse eno, kaj o njem mislita oče in mati, naj ga ljubita ali ne, potem mu ni mogoče več pomagati.

9. Pridobisi veljavo in spoštovanje pri otrokih. To se bo zgodilo, ako izpolnuješ prejšnjašteta pravila, ako pripraviš otroke do prepričanja, da jim le dobro hočeš, da zapoveduješ v imenu božjem in se dostojno vedeš, kakor se spodobi namestniku božjemu. Bodi prijazen, ljubezniv proti otroku, toda ne smeš trpeti nikoli, da bi te otrok semtertja vlačil, tepel, ti nagaial, te smešil itd., četudi v šali,

nikoli ne smeš trpeti, da bi ti nespoštljivo odgovarjal, da bi se ti ustavljal.

10. Kadar otrok noče ubogati na prvo besedo, samo poglej, in če še za pogled ne mara, tiho, mirno primi šibo v roko in ga kaznuj! Zmerjanja, kletvine, žuganja se otrok ne bo bal, če že vé, da se mu drugega ne bo nič zgodilo.

11. Navadi otroke reda! Ob določenem času morajo vstati, moliti, na delo iti, brez dovoljenja ne smejo iti z doma nikamor; ob določenem času morajo iti k počitku.

Ker pa otrok nima samo duše, ampak tudi telo, morajo stariši otroke učiti tudi o tem, kako si ohranijo zdravje telesa in kako si morejo pridobiti časnega blagostanja. V zgodnji mladosti že učiti jih morajo tudi delati. Če kdo v mladosti ni bil vajen delati in se je naučil postopati, tudi pozneje, ko odraste, ne bo rad delal. Otrok postopač — mladenič lenuh, star potepuh. V primernih letih naj se otrok začne pripravljati in učiti za svoj prihodnji poklic, v katerem si bo moral enkrat sam služiti kruh. Zato naj stariši otroka opazujejo, da spoznajo, za kateri poklic ima zmožnosti in veselje.

*) Dotakniti se moram na tem mestu zelo kočljive, toda zelo važne reči. Velika nevednost vlada zlasti med priprostim ljudstvom o sestavi in delovanju človeškega telesa. Kriva je vzgoja, ki skrbno pazi, da bi otroki saj nikoli ne mislili na svoje telo. Odtod pride, da imajo celo odrasli marsikaj za greh, kar ni greh, marveč le pojav narave, katere ne po-

*) Sestavljeno po znameniti nemški knjigi »Die Ehe«.

znajo. Pa se še vesele svoje nevednosti in mislijo, da nevednost v spolnih rečeh je čednost! Nevednost in čistost je nekaj različnega. Ne tisti, ki o spolnih rečeh nič ne vé, je čist, marveč tisti, ki se varuje nečistega greha. Marsikateri bi se varoval nečistosti, ko bi vedel, koliko škoduje z njo svojemu telesu, svojemu zdravju. Pamet bi mu potem rekla to, kar mu pravi vest: Ne počenjaj nečistosti. In bi ubogal.

Posebno žena mora svoje telo dobro poznati, da bo vedela, kaj mu dobro dé in kaj mu škoduje. Ako je žena v spolnih rečeh nevedna, utegne družino pripraviti v največjo nesrečo, ker si nakoplje vsled nevednosti razne bolezni. Kakšno breme leži na ženi, ki ni zdrava! Sreča, če je mož zadovoljen s tako slabotno, bolešno ženo. Toda nesrečna žena, če mož smatra njeno bolehnost za breme, katerega bi se prej kot prej rad otresel! Nesrečna žena, če se mož nič ne ozira na njeno bolehnost in nima ž njo nobenega usmiljen'a!

Modra in pametna vzgoja mora primerno in ob primernem času otroke poučiti o sestavi in delovanju človeškega telesa in o nekaterih naravnih pojavih telesnih. Najložje podajo primeren pouk stariši, ki otroke in njih razmere dobro poznajo in katerim otroki najbolj zaupajo. Deklice n. pr., ki zapazijo ob vstopu v dekliško dobo spremembo na svojem telesu, naj matere pouče odkod ta sprememba in kaj pomeni in kako naj se v tistem času zadrže. Naiveč sitnih, dolgotra'nih, pa tudi hudih ženskih bolezni izvira iz nevednosti v ti reči.

Ali naj pa otroki tudi o tem izvedo, kako postane in pride človek na svet? Kolikokrat pride mati

v zadnjega, ker jo otrok vpraša, o d k o d je prišel novorojeni bratec ali sestrice! Kaj naj mati odgovori? Ali naj otroku pove celo resnico? Ali naj mu raji popolnoma prikrije, kako človek pride na svet?

Glede tega si treba zapomniti sledeča pravila:

1. Popolnoma napačno je, če ima kdo pouk o tem, kako človek postane in se rodi, za nekaj nesramnega nespodobnega, kakor da bi se sploh o tem ne smelo nikdar govoriti. Tako more soditi le tisti, ki stvarjenje in rojstvo človekovo gleda z najnižkotnejšega, najbrezsrdnejšega stališča. Zakon je nekaj svetega, po besedah sv. Pavla »velika skrivnost v Kristusu in cerkvi«. Kdor v zakonu vidi kaj grdega, nespodobnega, je to blato sam zanesel vanj.

2. V zakonu se gode reči, katere je določil sam Bog, gode se po božji naredbi. Zato ne more biti za prav vzgojenega človeka nikake nevarnosti, ako vé o teh rečeh, dokler se obravnavajo resnobno in v božjem strahu.

3. Cela vzgoja mora skrbeti za to, da otrok sploh ne bo mogel v slabem pomenu in poželjivo misliti na reči, ki se gode ob stvarjenju in rojstvu človekovem. Čistost in svetost v vsem mišljenju ne pusti prostora za nečiste poželjive misli in počutke, še manj za nečista dejanja.

4. Kjer ni take popolne čistosti, je treba pa veliko skrb imeti na spolni razvoj otroka. Vzgojitelji si morajo pridobiti njegovo zaupanje in ga večkrat opominjati, naj gotovo pove vse, kar mu bo kdo povedal na skrivnem.

5. Če je kdaj potrebno, da se mora z otrokom govoriti o teh rečeh, zgoditi se mora to vselej z

resnobo in nekako slovesno. Otroku je poudarjati, da gre tu za imenitne in svete reči. Spomni naj ga na pričujočnost božjo, predno ga pouči, opravi ž njim kratko molitvico, da tudi otrok postane resen.

6. Vendar se sme otroka le poučiti o življenju v materinem telesu in kako ga mati rodi v bolečinah, o tistem dejanju zakonskih, po katerem se človek spočne, pa se sme otroku le tedaj govoriti, če je po zapeljivosti kaj izvedel.

7. Na ta pouk mati pripravlja otroka, če ga večkrat opozori na to, kako modro Bog ohranjuje r a s t l i n e. Če otrok opazi kaj pri živalih, mora mu vse opisati kot dokaz vsemogočnosti in modrosti božje. Če otrok od živali sklepa na č l o v e k a, mora mu takoj razložiti velik razloček med človekom in živaljo, da žival dela le po nagonu, ki ga ji je dal Bog, brez pameti, ne da bi se zavedala, čemu tako dela; človek pa prostovoljno in z zavednostjo velike odgovornosti svojega dejanja in da ni nič slabega, ako se godi to, kar in kakor Bog hoče, marveč da je to celo po volji božji.

8. K a j naj se otroku pove in k o l i k o, ne more se kar kratko odgovoriti. Odgovor se mora ozirati na starost in splošno vzgojo otroka, zato mora vzgojitelj sam najti pravi odgovor. Ponavljam še enkrat, vsak pouk o teh rečeh se mora podati z vso resnobo in opisovati se mora kot imenitna naredba božja, zoper katero se ne sme ravnati, vsak prestop ek zoper njo zasluži kaznen božjo.

Splošno povdarjam, da se ne sme nikoli lagati, zlasti ni umestno večjim otrokom odgovarjati: voda

je prinesla novega bratca, sestrico. Ti otroki že sami morda preveč vedo o tem, in če zapazijo, da stariši hočejo to prikriti, domišljajo si šele bogve kaj in skušajo na vsak način skrivnost izvedeti. In kako lahko izvedo, če povprašujejo o tem pokvarjene tovariše, lahkomišelnih posle! Ali je prikrivanje kaj pomagalo? Ne, otrok je le bolj radoveden postal. Upal sicer ni nič več izpraševati starišev, a izpraševati ni nehal drugih, dokler ni izvedel vsega. Ravno pri tem pa se je morda naučil poznati nečistost — in stariši so menili, da so ga potrdili v čistosti, ko so govorili o vodi . . . Naši otroki niso tako nevedni, kakor se mnogokrat dozdeva. Ali ni stokrat pametnejše, da mati večjim otrokom sama pove o tem, ko da bi izvedeli za to po slabi poti? Zato je treba res mnogokrat resnega pouka. Ako je otrok že tako daleč prišel, da ve in misli o dejanju zakonskih, po katerem se človek spočne, tedaj kakor že omejeno, se mora s sveto resnobo povedati, da je to dejanje naredba božja in da ga je Bog posvetil, ker sam sodeluje, ko pri spočetju človeku ustvari dušo. Tako je človek povzdignjen nad žival in je bitje med živalijo in angelom. Zaradi tega se ne sme ponižati do živali, marveč si mora prizadevati, da se povzdigne vedno višje do angelov. Gotovo veliko, vzvišeno delo je vstvarjenje človeka, ker Bog sam zraven deluje. Zato se sme pa tudi le z resnobo in spoštovanjem na to misliti in o tem govoriti. Šale zbijati o tem in celo vpričo otrok, mora se strogo obsojati. Ako otrok vedno le z resnobo sliši o tem govoriti, ali ne bo tudi sam resen postal in molčal?

Seveda je treba dobro pomniti:

Pustiti se mora otroku otroška vera, dokler je mogoče. O blagor, blagor, kdor je še otrok! Čemu s suho resnico otroku vzeti blaženo vero? Toda otrok ne ostane vedno otrok. Do devetega, časih tudi do desetega, enajstega leta otroško srce ostane nedotaknjeno od sveta odraslih. Pozneje, kakor se razvija telo in duh, raste tudi radovednost otrokova in potem je treba previdnosti. Nikar jim praviti praznih bajk, sicer bodo kmalu za bajke imeli vse, kar so slišali od matere, tudi verske resnice. Otroka pa je treba poučiti primerno, k a d a r sam vpraša. Kakor ni prav otroku se lagati in mu praznih bajk pripovedovati, ravnotako se tudi ne sme vse naenkrat in naravnost povedati. Prvo in drugo je nevarno. Srednja pot je najboljša. Zaupa naj se otroku toliko, kolikor more v svoji nedolžnosti prenesti. Tako ne bo imel nobene škode, a hvaležen bo za zaupanje.

2. O svarjenju.

Stariši imajo dolžnost otroke s v a r i t i, odvrčati jih od hudega, braniti jim v slabe družčine in grešne priložnosti. Strašne besede govori Bog po preroku Ecehielu, ki veljajo tudi starišem: »Kadar hudobnemu porečem: Umrl boš, umrl, pa mu ne oznaniš, ter ga ne opominjaš, da naj se s svoje hude poti vrne in živi; bo hudobni sam v svoji hudobiji umrl, toda njegovo kri bom tirjal iz tvoje roke.« Eceh. 3, 18.

Koliko stariši grešé zoper to dolžnost, ne morem dopovedati. Veliko jih je, ki jim je bolj hudo, če

jim krava v hlevu zboli ali pogine, kot če njihov otrok zaide v smrtni greh in pogubo!

Ne morem opozoriti na vse nevarnosti, ki utegnejo otroke pripraviti v večno pogubo, rečem le splošno: največja nevarnost je za čistost, sramežljivost otrokovo. Ako to ohrani, obvaroval se bo tudi drugih pregreh brez velike težave; če pa izgubi sramežljivost, potem ga je lahko zapeljati v najgrše pregrehe.

Posebno skrb morajo torej imeti stariši, da njih otroki ostanejo sramežljivi. Ker je na tem toliko ležeče, hočem podati nekaj potrebnih naukov, na kaj morajo stariši paziti, da otroki ne izgubé sramežljivosti.

Vsakemu otroku morajo dati svojo posteljico, ne smeta po dva skupaj ležati, četudi sta enakega spola, tudi dokler sta še majhna ne. Posebno pa je nevarno, če šolarji spé skupaj z manjšimi bratci ali sesticami, ker so že morda pokvarjeni od drugih.

Kadar se otrok oblači ali slači, mora biti sramežljiv, pa tudi drugi morajo biti sramežljivi, kadar se slačijo ali preoblačijo vpričo njih.

Oko otrokovo ne sme gledati, kar prepoveduje gledati šesta božja zapoved. Nihče jim ne sme dati priložnosti k temu.

Oblečeni morajo biti dostojno, zlasti deklice ne smejo nositi prekratkega krila, ki bi segalo morda komaj do kolen. Kako naj s tako obleko zakrijejo, kar bi moralo biti zakrito, kadar n. pr. sedejo?

Živino k plemenu naj žene gospodar sam.

Otroki se ne smejo potikati po skrivnih kotih, podih, mrvih, se ne smejo nagi kopati.

Strogo morajo stariši paziti, da se vpričo otrok ne zine nobena nečista beseda, da nihče ne uganja nesramnih šal; zlasti, če so tuji ljudje, delavci pri hiši, morajo paziti, da kateri otrok ne pohujša.

Kadar otrok kaj takega stori, kar ni spodobno, četudi stori iz nevednosti, morajo mu koj povedati: »Tega ne smeš, to se ne spodobi.«

Res otrok, dokler je majhen, nič slabega ne misli; mnogih reči, ki jih vidi ali sliši, ne razume, ali če se večkrat to zgodi, zamori se mu čut sramežljivosti, da takrat, ko se mu začne vzbujati poželjivost, kaj lahko pade v ostudni greh nečistosti. Zato ne reci in ne stori vpričo otrok nikoli nič takega, kar bi jih utegnilo pohujšati in jim polagoma zamoriti čut sramežljivosti in ne trpi tudi, da bi kdo drugi kaj takega rekel ali storil.

Zapomni si dobro: Otrok vse posnema. Kar vidi ali sliši pri drugih, to dela in govori za njimi. Tako se navadi raznih grešnih dejanj, ki mu sicer niso škoda v greh, dokler se njih grešnosti ne zaveda, a kadar se začne zavedati, mu je prišlo tisto morda že tako v navado, da dela tudi potem, ko ve, da je greh. Saj vemo, navada je železna srajca.

Kakšne posledice ima to, ako so se otroki že v prvih letih seznanili z rečmi, ki naj bi jih izvedeli kolikor mogoče pozno, mi ni treba dokazovati; koliko pohujšanja, koliko zapeljevanja prihaja odtod! Zakaj toliko mladeničev ni sram govoriti grdih umazanosti, uganjati nespodobnih šal med seboj ali z osebami drugega spola, zakaj toliko deklin ni sram, če hočejo fantini z njimi nespodobno šaliti se, zakaj se

smejajo in krohočejo umazanemu govorjenju, zakaj ne bežé ali se odločno ne ustavijo, kadar kak nesramnež svoje nečiste roke stega po njih? Ker jih ni sram. Zakaj jih pa ni sram? Čut sramežljivosti so izgubili, navajeni so takih reči že od mladosti.

Če je treba paziti pri malih otrokih, da ne izgubé sramežljivosti, pa morajo pri odraslih otrokih stariši imeti še večjo skrb.

Najnevarnejša doba za otroke je od 14. leta naprej. Otrok postaja mladenič, dekle se začne zavedati svojega spola. Narava sama ga sili, da mora misliti na svoje telo in iskati vzroka spremembam na svojem telesu in pojavom, ki jih prej ni opazil. Gorje mu, če pride v tem času v družčino slabih, spridenih sovrstnikov ali sovrstnic, če ne čuje nad njim skrbno oko očetovo, materino! Postane lahko žrtev ostudnih grehov nečistosti in se pogrezne v blato nesramnosti: Najlepša leta svojega življenja, mladostna leta zapravlja v grehu in spomin na ta leta bo enkrat zanj najgrenkejši!

Ne morem zadosti starišem priporočati, kako naj pazijo na svoje otroke zlasti v dobi od 14. do 24 leta in čujejo nad njimi.

Nikakor ne smejo trpeti, da bi se v hiši shajali mladi ljudje obojega spola, popivali, nespodobne burke uganjali.

Hčera naj nikar ne silijo delati skupno z drugim spolom brez nadzorstva n. pr. pri mrví, mlatvi, kadar se proso mane itd., naj jih ne pošiljajo v mraku ali ponoči iz hiše.

Ob nedeljah in praznikih naj nikoli odrasle hčere same doma ne ostanejo, ko drugi gredó k službi

božji. Mnogo deklet se je ob taki priložnosti zaplelo v grešno znanje in so postale nesrečne.

V druge župnije naj ne hodijo k maši, razen v resnični potrebi, pa tudi takrat ne same, da se jim na poti ne pridruži kak zapeljivec. Ravno to velja, če hočejo iti na semenj, na božjo pot.

Na plese, po krčmah hoditi ne smejo ne sinovi ne hčere. V slabe družčine jih ne smejo puščati nikoli; tudi v gledališče ne, kadar bi se predstavljala spodtikljiva igra.

Posebno morajo paziti na to, da kateri ne zaide v grešno znanje, in da fantje ne ponočujejo. Kjer imajo odrasle hčere spalnico, se mora dati vse dobro zapreti, okna in vrata! Kako brezskrbni so mnogi stariši v tem! Koliko greha storé otroki po noči, ko stariši mirno spé. »In ko so ljudje spali, je prišel sovražnik.« Kako se jim bo godilo, ko se bodo enkrat vzbudili v večnosti?!

Če zapazijo, da ima kateri znanje, naj po svoji previdnosti brž ukrenejo, ali da se tista dva vzameta, ali pa, da se znanje raztrga. Boljše je, da se vzameta, ko da bi živela v grehu, saj kakor si bosta postlala, tako bosta ležala. Gorjé starišem, ako jima brez pravičnega vzroka branijo v zakon, da potem v grehu živita! Bog jih bo kaznoval za grehe otrok!

Če se pa nočeta ali sploh ne moreta vzeti, potem se mora znanje pretrgati, če ne, mora iti pa od hiše proč, če je tudi lastni sin ali hči. Tudi sv. Monika je od hiše zapodila svojega sina Avgušтина, ker ni hotel pustiti grešne zveze. Pohujšlivec se ne sme trpeti pri hiši, prej ko gre od hiše, toliko boljše!

Zlasti če domač sin ali sorodnik nadleguje dekle pri hiši ali hlapec domačo hčer, morajo stariši brž odpraviti pohujšanje in priložnost v greh. Če pa se bojé, da bo en delavec potem manj pri hiši in da bodo imeli škodo, ako pohujšljivca dajo od hiše, Bog lahko pošlje veliko nesrečo nad hišo in bo še več škode; najhujša škoda pa bo gotovo ta, ker bodo deležni vseh grehov, ki jih bosta storila onadva vsled grešnega znanja in se utegnejo vsled tega še večno pogubiti.

Zelo previdni morajo biti stariši, kam dajo ali pusté otroke služiti, da se v službi ne izpridijo in ne izgubé nedolžnosti. Tu se ne sme gledati na nekaj večji zaslužek, ampak na to, ali je hiša krščanska, ali ni nevarnosti za nedolžnost ali sploh za dušo otrokovo. Sami bi si otroci ne smeli izbirati službe v zgodnji mladosti, premladih tudi ni treba dajati v službo, ali vsaj daleč od domačega kraja ne, nikar ne v mesta. Kakor hitro stariši zapazijo, da je v kaki službi nevarnost za nedolžnost otrokovo, brž ga morajo vzeti iz tiste službe.

Veliko pomagajo pri izreji starišem stanovske družbe, kakor so Marijine družbe, ako so otroki udje takih družb. Nikoli naj jim ne branijo zapisati se v Marijino družbo, ampak še nagovarjajo naj jih, da se zapišejo, in radi naj jih potem puščajo k shodom. Dokler bodo njih otroki dobri, zvesti Marijini otroki, se jim ni treba bati zanje.

3. O kaznovanju.

Stariši morajo tudi kaznovati. Kazni so lahko različne, a včasih je treba kaznovati tudi s šibo. »Komur se šibe škoda zdi, sovraži svojega sina,

kdor ga pa ljubi, ga vedno strahuje.« Preg. 13, 24. »Ne odteguj otroku krotitve, zakaj če ga s šibo udariš, ne bo umrl. Ti ga boš s šibo udaril, njegovo dušo boš pa pekla rešil.« Preg. 23, 13, 14. Tako govori sv. Duh sam. Slovenski pregovor pa pravi: Šiba novo mašo poje, in naznanja s temi besedami, koliko moč ima šiba, ako se prav in o pravem času rabi; šiba lenega in malopridnega otroka toliko poboljša, da postane lahko še mašnik. S šibo kaznovati se smejo in morajo le resnične pregrehe, toda nikoli ne v jezi za take reči, ki jih otroki niso storili iz hudobije, ali ki še celo niso nič greh.

Kako grešé stariši, ki so p r e m e h k i do otrok, se jim otroki preveč smilijo in jim preveč prizanašajo, kaže nam vzgled o velikem duhovnu Heliju v stari zavezi. Bog tepe take stariše že na tem svetu, najhujšo šibo si spletajo sami. Ti otroki, katerim tako prizanašajo, bodo njih največja pokora na tem in na onem svetu.

4. O lepem vzgledu starišev.

Stariši morajo otrokom l e p z g l e d dajati. Če jih še tako lepo učé, pa sami tako ne delajo, potem bodo vsi nauki zastonj. Kar z besedo zidajo, s slabim zgledom podirajo. Jabolko ne pade daleč od drevesa, pravi star pregovor, to je: kakršén oče tak sin, kakršna mati taka hči; in Kristus pravi: »Ali se mar grozdje trga s trnja ali fige z osata?« Dobro drevo ne more roditi malopridnega sadu; tudi ne malopridno drevo roditi dobrega sadu.« Mat. 7, 16. — — Le izjema je, če imajo včasih malopridni stariši dobre otroke ali dobri slabe. Kadar si stariši vest

izprašujejo, naj pomislijo, kakšne grehe delajo njih otroki in reči bodo morali včasih: »To so tudi naši grehi, mi tudi tako grešimo; otroki so se naučili od nas, mi smo jih pohujšali.« Kaj pa pravi Kristus pohujšljivcem? »Gorje tistemu človeku, po katerem pride pohujšanje. Bolje bi mu bilo, da bi se mu obesil mlinski kamen na vrat, in bi se potopil v globočino morja.« Mat. 18. Če pa velja to gorjé vsakemu pohujšljivcu, koliko bolj starišem, ki bi morali biti angeli varhi svojim otrokom in čuvati, da bi jih kdo ne pohujšal, pa jih sami pohujšujejo? Gorjé!

5. O molitvi starišev za otroke.

Stariši morajo za otroke moliti. To je najboljši in zadnji pripomoček, otroke v strahu božjem izrediti. Če ne pomaga ne nauk, ne prošnja, ne lepa ne grda beseda, ne kazni, se ne sme še obupati, saj ostane še molitev. Stanovitne molitve Bog ne bo zavrgel. Sveta Monika je toliko časa molila za hudobnega sina, da ga je zmolila, da jo je Bog uslišal in se je sin izpreobrnil.

Stariši so še posebno dolžni moliti za otroke, kadar otroki izbirajo stan; moliti morajo, da bi prav izbrali. Kadar se je treba otroku odločiti za poklic, pa naj ne pozabijo, da ima otrok pravico prosto voliti stan, stariši mu smejo in tudi morajo samo svetovati, ne pa siliti ga v kak stan. Kako nesrečen je človek, ki stan izgreši, sem povedal že v začetku. V koliko nesrečo bi torej stariši spravili otroke, ako bi jih v kak stan prisilili; koliko odgovornost pred Bogom bi si nakopali!

O napakah pri vzgoji otrok.

Veliko se greši pri vzgoji otrok, veliko se godi napak. Omeniti hočem vsaj najnavadnejše, ker ne morem tukaj obširno govoriti o njih. »Detoljub« IV., 26, našteva te-le napake:

»1. Napačno je, če stariši vedno le v jezikazujejo svoje otroke, jih divje in neusmiljeno kaznujejo, preklinjevaje in surovo zmeriaje. Namen kazni je otrokovo popljšanje; po takem nečloveškem kaznovanju pa se ne bo popljšal nihče, rajše še pohušal.

2. Posebno napačno je, če s tako surovostjo hočejo, rekel bi, v tepati krščanstvo otrokom, molitve, očenaš, zapovedi itd. S takim vtepanjem dobi otrok večkrat že v prvi mladosti nekakšen stud do molitve in pobožnih vaj, in koliko je s tem skazenega, pač vsakdo lahko razvidi.

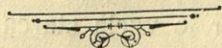
3. Napak je, če stariši in vzgojitelji nikoli niso dobri in prijazni do otrok, če jih vedno le grajajo in jim venomer razodevajo svojo nezadovoljnost, če jim vedno kažejo le srpo podobo strogega krotitelja, nikdar pa prijaznega obličja dobrega očeta in ljubeče matere. Tako se odtuji otrokovo srce in ugasne detinska ljubezen. Otroške ljubezni pa ne nadomesti nobeno kreganje in grajanje, nobena strogost in ostrost.

4. Nasprotno pa je ravno tako napačno, ako se stariši in vzgojitelji vedno le laskajo in prikupujejo otrokom. Posebno nespametno je,

ako si po vsaki kazni prizadevajo otroke potolažiti z milovanjem in sladkarijami; ako si hočejo z darili in obljubami šele, rekel bi, kupiti, kar bi moral že iz otroške pokorščine storiti; ako morejo otroki z vpitjem, razgrajanjem in jokanjem pri stariših vse doseči, kakor da bi bile otročje solze dragoceni biseri, ter bi bilo za vsako nenadomestljiva škoda. Po ti poti postanejo otroki svojeglavni, oblastni, nepokorni.

5. Napačno je otrokom žugati, kadar so zaslužili kazen, in potem zopet žugati, ko so se na novo kaj pregrešili, pretenja pa nikdar izpolniti. Otroki kaj hitro izpazijo, da je blisk in grmenje brez strele. Kmalu se ne bodo nič več bali takega žuganja; v kratkem se mu bodo posmehovali.

6. Glavna napaka pri vzgoji je pa ta, če enega otroka bolj ljubijo, kakor druge, ker je morebiti lepši, prijaznejši, spretnejši ali se zna bolj prikupiti itd., in če skoro pri vsaki priliki delajo razloček ter vse boljše in prijetnejše privoščijo svojemu ljubljencu. Tako nespametno ravnanje ima silno slabe posledice za vse otroke, za one, ki so bolj ljubljene in za one, kateri so manj. V mladih srcih se vzbudi nevoščljivost, škodoželjnost, ošabnost, maščevalnost itd., večkrat nastane trpko sovraštvo za vse življenje. Le mislite na zgodbo bratov Ezava in Jakoba. Stariši naj imajo enako ljubezen do vseh otrok: dobre naj skušajo z milobo in resnobo ohraniti v dobrem, hudobne pa naj si tudi prizadevajo z milobo in resnobo poboljšati in na pravo pot pripeljati.«

O dolžnostih zakonskih v posebnih okoliščinah.

Razen do zdaj naštetih dolžnosti, utegnejo zakonski imeti še druge dolžnosti, ki jih jim nalagajo posebne okoliščine ali razmere, v katerih se nahajajo. Navesti hočem nekaj takih razmer, in pokazati, kako naj zakonski ravna v njih.

1. M l a d a v z a m e s t a r c a. Nočem reči, da ga je vzela iz sebičnih namenov, da ji je bila pred očmi bolj črna sreča, blagostanje na zemlji, ko večna sreča onkraj groba; a to rečem, da se mora v zakonu zelo zelo zatajevati, da ne postane nezadovoljna ali celo nesrečna poleg starega moža, da mu bo vedno ohranila dolžno ljubezen in zvestobo. Če ni v resnici prešinjena od pravega krščanstva, imela bo veliko bridkih ur v zakonu, začela se bo prostovoljno udajati kesanju, zakaj je svoje mlado življenje navezala na življenje starca. Postajal ji bo vedno bolj zopern, in naj pridejo izkušnje še od zunaj, naj se ji bliža kak zapeljivec, pa utegne zabresti v strašno pregreho prešestva, postati ubijalka, če ne v dejanju, pa v mislih, da bo komaj čakala, kdaj moža poneso iz hiše v zemljo. Kadar jo hoče nezadovoljnost premagati, kadar jo napada žalost in kesanje, ker je vzela starca, naj se brž spomni,

da si je sama naložila breme, ki ji postaja neznosno; naj se brž spomni na obljubo, ki jo je storila pri poroki in vzdihne k Bogu za pomoč ter sklene, da hoče biti in ostati dobra, ljubezniva žena svojemu možu. In če bo vselej, kadar jo napade izkušnja, tako storila, ostala bo stanovitna in ne bo je premagal črni duh nezadovoljnosti.

2. Mlad vzame starko. Kar velja mladi, ki vzame starca, velja še veliko bolj mlademu, ki vzame staro; v veliki nevarnosti je, da zaide v prešestvo, da bo ženo zaničeval in neprijazno z njo ravnal. Naj se torej varuje vsega, kar bi ga moglo zapeljati v nezvestobo in naj išče pomoči pri Bogu, da premaga vse izkušnje.

3. Mladenič vzame vdovo z otroki. S pastorki mora mož ravno tako ravnati, kakor z lastnimi otroki, ne sme po zunanje delati razločka med njimi; za vse enako mora skrbeti, vse enako ljubiti.

4. Dekle vzame vdovca z otroci. Mačeha je prišla že v pregovor, tako, da ta beseda navadno pomeni hudo, hudobno žensko. Po mačehovsko s kom ravnati pomeni, grdo, trdo neusmiljeno z njim ravnati. To priča, da mačehe navadno grdo ravnajo s pastorki. Pa je tudi res; ako pogledamo v življenje, se lahko o tem prepričamo. Malo je dobrih mačeh, da bi s pastorki lepo ravnale. In vendar, ko so v zakon vzele vdovca z otroci, so sprejele nase dolžnost, otrokom moževim biti druga mati. Zakaj ga je vzela v zakon, ako je mislila biti huda mačeha? Gorje ji, pastorki jo bodo sovražili, preklinjali, če z njimi trdo ravna; in če dela razloček

med svojimi otroki in pastorki, da njeni otroki smejo vse, pastorka pa neusmiljeno kaznuje za vsako malenkost, zakrivila bo, da se bodo njeni otroki in pastorki sovražili med seboj, in bo od tod prišlo še mnogo drugih grehov. Ali naj taka trda, neusmiljena mačeha pričakuje usmiljenja pri sodbi, ker sama ni bila usmiljena? »S kakršno mero boste merili, s tako se vam bo odmerilo,« obeta Kristus.

5. V družini so stari, oče, mati moža ali žene. S starimi pri hiši morata mlada dva lepo ravnati. Kar so si izgovorili, jim vestno dajati. Vnebovpijoč greh bi storila, ko bi jim ne hotela dajati vsega potrebnega, in bi klical do neba, naj ju Bog kaznuje za to. Imeti morata z njimi veliko potrpljenje. Star človek je že itak nadležen sam sebi in bolj siten. Pomislita naj, koliko so že trpeli pri hiši in da so njima izročili sad svojega truda. Rada naj poslušata njihove dobre svete in nikdar naj ne bosta preveč ošabna proti njim, kot da sama vse razumeta, oni pa nič. Zlasti nevesta mora paziti, da z materjo moževo ne prideta navskriž, naj nikar oblastno ne govori proti njim, češ, »zdaj sem jaz gospodinja«, naj jim ne zapira shramb, naj jim zapu. Silno težko se zdi ženi, ki je bila navajena gospodinjiti, pa se ji naenkrat vzame gospodinjstvo. Naj jim torej pusti, da delajo, kar se jim zdi prav, saj če so toliko let prav gospodinjili, bodo tudi še zdaj znali; če se ji pa ne bo zdelo kaj po volji, pa naj se nikar ne prepira, ampak lepo mirno in tiho naj stori, kar spozna, da je prav; sicer naj jim ne nasprotuje ošabno, da ne nastane ogenj v strehi. Nikar naj jih ne opravlja pri ljudeh, gotovo se bo našel

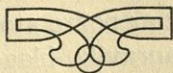
človek, ki jim bo to povedal, in potem ne bo več miru pri hiši. Nikdar naj ne posluša podpihovavcev, ki ji bodo morda nosili na uho, kaj so mati govorili zoper njo. Velikrat ni res, pa ko bi tudi bilo, odločno naj pokaže, da ne mara poslušati prenašanja in imela bo mir.

Četrta zapoved tudi potem veže otroke, ko so oženjeni, tega naj mlada dva nikoli ne pozabita. Kakor bosta onadva ravnala s starimi, tako bodo enkrat njih otroki in drugi ravnali z njima. Ako stari zbolé in so morda dolgo bolni, morata se varovati, da ju ne zmoti hudič, da bi komaj čakala, kdaj jih odneso iz hiše. Streči jim morata prijazno in ljubeznivo, dokler jih Gospod ne pokliče. Pri sodbi bo Bog posebno gledal na to, kako sta ravnala z bolniki: »Blagor usmiljenim, ker dosegli bodo usmiljenje,« pravi Kristus in sveti apostol Jakob: »Sodba brez usmiljenja tistemu, kateri ne dela usmiljenja; usmiljenje pa povzdiguje pri sodbi.« 2, 13. Poslednjo voljo starih morata vestno izpolniti.

6. S s o s e d i morata zakonska v miru živeti. Ako vidita ali slišita pri sosedovih kaj nerodnega, naj ne pravita drugim, katerim ni nič mar, da ne nastane razpor. Rada naj pomagata sosedovim, kjer in kadar moreta, da posodita kako orodje ali jim kaj drugega dobrega storita. Roka roko umije. Če bosta rada drugim postregla, bodo tudi drugi njima. Varovati se morata, da pri mejah sosedu ne delata krivice. En krivičen vinar požre sto pravičnih! S takim ravnanjem bi si zapravila blagoslov božji. Če pa sosed hoče krivico delati, naj se ne prenaqlita, nikar naj ne začneta brž pravde. Izkušata naj poravnati

se z lepa brez jeze in prepira. Le če res ne kaže drugače, naj tožita, toda ne iz jeze in maščevanja, ampak da dosežeta svojo pravico; vendar poprej naj vprašata za svet pametne može, zlasti domačega dušnega pastirja. Sicer pa naj pomnita, da je boljše krivico trpeti, nego krivico delati.

7. V d o v c e m i n v d o v a m zapišem nauk, ki jim ga daje veliki apostol sv. Pavel: »Ako si prost od žene, ne išči žene. Ako pa se oženiš, nisi grešil.« I. Kor. 7, 27, 28. »Žena je navezana na moža, dokler njen mož živi; ako njen mož umrje, je prosta, naj se omoži s komur hoče, samo da v Gospodu. Boljše pa bo zanjo, če tako ostane, po mojem svetu; menim pa, da imam tudi jaz božjega Duha.« 1 Kor. 7, 39, 40. Vdovec, če je mlad in ima majhne otroke, skoraj mora iskati sebi druge žene in otrokom druge matere, a dobro naj izbira, predno izbere. Izbere naj si tako nevesto, ki bo tudi otrokom prve žene res mati. Če se pa vdovec, dokler je bil še mlad, ni vdrugič oženil, naj se nikar ne ženi še-le na starost. Veliko bolj še kot vdovec, mora vdova resno premišljati, če hoče nov zakon skleniti, je-li potreben ali ne. Ložje se je odločiti, če nima nič otrok, a če ima otroke, ako le more brez moža živeti, naj se ne moži drugič zavoljo otrok. Posveti naj se z vso vnemo vzgoji otrok in našla bo dovelj tolažbe pri otrokih in kmalu tudi pomoči, ko otroci odrastejo.

O cerkvenem obredu pri poroki.

Nikoli ni menda ljudstvo tako radovedno, kakor kadar je kaka poroka. Vsak hoče videti ženina in nevesto; zlasti nevesto gledajo, ali je lepa ali grda, mlada ali stara, ali se drži na smeh ali je objokana in bogve, kaj bi še vse radi videli na nji. Stopimo tudi mi za drugimi v cerkev in spremimo zaročenca pred altar, ne iz radovednosti, ampak da vidimo, kako sv. cerkev zakonsko zvezo blagoslavlja, kakšni obredi se vrše pri poroki.

Poroka mora biti v cerkvi, le iz posebno važnih vzrokov bi smela biti tudi kje drugje, n. pr. doma v hiši.

Po obredniku ljubljanske škofije stopita ženin in nevesta p r e d a l t a r, na katerem so prižgane sveče. Ženin mora stati tako obrnjen proti altariju, da je nevesta na njegovi levi strani. Za ženinom in nevesto pa morata stati najmanj dve priči. Za pričo je lahko ženska ali moški, vendar navadno so samo moške priče. Priče morajo biti tako blizu zaročencev, da lahko slišijo ali vidijo, da res privolita vzeti se v zakon.

Župnik ženinov ali nevestin ali drugi od njega pooblaščen duhovnik, oblečen v koretelj in belo

štolo, se obrne proti zaročencema in ju opominja, kako imenitno je, kar hočeta storiti.

Po kratkem nagovoru vpraša najprej ž en i n a :

»Ker mora po postavi ta zveza sklenjena biti s prosto in resnično voljo, torej te vprašam, krščanski ženin I.: Ako hočeš to tukaj pričujočo nevesto I. vzeti za svojo pravo ženo po postavi naše svete matere katoliške cerkve, reci: »Ja.«

Ženin mora reči: »Ja« toliko glasno in razločno, da sliši duhovnik in tudi priče. Ko bi ženin ne znal ali ne mogel govoriti, bi pa moral svoje privoljenje pokazati s kakim znamenjem, n. pr. da bi pokimal, toda toliko razločno, da bi duhovnik in priče po tistem znamenju spoznali, da ima res voljo vzeti pričujočo nevesto za svojo pravo ženo.

Ko ženin izreče privoljenje, vpraša duhovnik n e v e s t o :

»Ravno tako vprašam tebe, krščanska nevesta I.: Ako hočeš tega tukaj pričujočega ženina I. vzeti za svojega pravega moža po postavi naše svete matere katoliške cerkve, reci: »Ja.«

In nevesta mora tudi toliko razločno odgovoriti: »Ja« ali če ne zna ali ne more govoriti, z drugim znamenjem pokazati svoje privoljenje, da duhovnik in priče vidijo in spoznajo, da privoli vzeti pričujočega ženina za svojega pravega moža.

Sveta cerkev zahteva táko privoljenje pred duhovnikom in dvema pričama. Ker zakon, sklenjen brez proste in resnične volje, ni veljaven zakon, zato morata ženin in nevesta javno povedati, da res hočeta skleniti v e l j a v e n i n e r a z z e z -

ljiv zakon, zato ju duhovnik na povelje svete cerkve vpraša, ali hočeta skleniti pred Bogom in cerkvijo veljavno zakonsko zvezo.

V tistem trenutku, ko nevesta izgovori: »Ja«, ni več prosta, je že zakonska žena, pred altarjem stojita mož in žena. Potem ne pomaga nobeno kesanje več; če nista prej zadosti premislila, do smrti bosta morala skupaj živeti, smrt bo šele raztrgala njuno zvezo.

V resnici imeniten trenotek je tisti, ko zaročenca izgovorita usodepolni »dà«. Prej se še lahko skesata, še celo takrat, ko ju duhovnik vpraša, če privolita, ni še prekasno, sta še prosta, še lahko gresta narazen, vsak svoj pot. Kakor pa izgovorita ali pokažeta privoljenje, potem je prepozno vsako kesanje. Zakon je sklenjen, le smrt ga more razdreti.

K zaročenca izgovorita »Ja«, reče duhovnik:

»K večjemu potrjenju tega svetega dela dajta drug drugemu prstana zaročitve in roke.«

Sveto delo sta storila, ko sta sklenila zakonsko zvezo, zakon torej ni navadna svetna pogodba in kupčija, zakon je sveta pogodba, sveta zaveza, ki se ne dá razveljaviti kakor svetne pogodbe. In da bolj potrdita, kar sta sklenila, da se bosta ložje bolj živo spominjala na ta imeniten trenotek, si dasta prstana in roke. Prstana se deneta na altar in ko novoporočenca držita desnico v desnici, jima duhovnika pove, kaj to pomeni:

»Sklenitev rok pomeni, da zdaj pred Bogom in krščansko družbo sveto potrdita, ne zapustiti drug

drugega, akoravno vama Bog pošlje nadlogo; temveč vedno ljubeznivo in drug drugemu pomagajoča tako dolgo skupaj ostati, da vaju bo ločila smrt.«

Na ta slovesni trenotek naj bi se spomnil zakonski, kadar ga moti hudoba, da bi zapustil svojega zakonskega tovariša, ali kadar se mu pretežavno zdi nositi breme, ki si ga je naložil z zakonsko zvezo. Roko v roki sta držala in vpričo Boga in njegovega namestnika na zemlji, vpričo mnogih ljudi sta si obljubila in prisegla, da se bosta vedno ljubila, pomagala drug drugemu nositi breme, ki sta si ga naložila in do smrti skupaj živela, naj pride, kar hoče, veselje ali žalost, sreča ali nesreča, zdravje ali bolezen, naj pridejo še tako hude nadloge. In to slovesno obljubo naj bi sramotno prelomila? Kako naj pričakujeta potem, da bosta srečna na zemlji in da bosta srečna v večnosti?

Novoporočenca še vedno držita roko v roki, ko stopi k njima duhovnik in ovije v podobi križa okoli njunih rok štolo, ki jo ima na sebi, položi svojo desnico nanjo in ju blagoslovi, rekoč:

»Ego coniungo vos in matrimonium in nomine Patris † et Filii et Spiritus sancti. Amen,« Po našem: »Jaz vaju zvežem v zakon v imenu Očeta † in Sina in svetega Duha. Amen.« Nato ju poškropi z blagoslovljeno vodo, se obrne k altarju ter blagoslovi prstana. Prstana si morata novoporočenca drug drugemu natakni na prstanec leve roke, on nji in ona njemu, duhovnik jima izroči prstana z besedami:

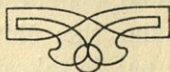
»Vzemita prstan, kateri naj vaju vedno opominja, da med sabo zakonsko zvestobo, ki si jo sedaj

drug drugemu obljubita, do smrti natanko držita. V imenu Očeta † in Sina in svetega Duha. Amen.«

Prstan je okrogel, nima ne začetka ne konca, je podoba večnosti; večna mora biti tudi zakonska zvestoba, nikoli je ne smeta zakonska prelomiti, ampak neoskrunjeno ohraniti do smrti. Na to dolžnost opominja prstan zakonska, zato je prav, da zakonski nosijo poročni prstan tudi v poznejšem življenju.

Obrnjen k altarju moli duhovnik še nekaj malega v latinskem jeziku ter prosi Boga pomoči za novoporočenca, nazadnje pa se obrne od altarja po cerkvi, poškropi z blagoslovljeno vodo najprej novoporočenca, potem novoporočenko in končno še druge pričujoče.

Če je poroka z mašo, moli duhovnik med poročno mašo prelepe molitve za nevesto, po oče-našu se obrne od oltarja in kliče blagoslov božji nad nevesto in zopet po obhajilnih molitvah pred zadnjim blagoslovom. Ker se ta blagoslov deli samo med sveto mašo, zato naj bi bila vsaka poroka z mašo, če le cerkvena pravila to dopuščajo! Vdovam se ta blagoslov ne daje.

Konec.

Velike, imenitne dolžnosti nalaga zakonski stan zato veliko hudega zakrivijo tisti zakonski, ki svoje dolžnosti zanemarjajo.

Naj nihče ne slepi samega sebe, ko stopa v zakon, naj nikar ne misli, da mu bodo v zakonu cve-tele same rožice, zakaj, našel bo tudi mnogo mnogo trnja. Zaveda naj se, kaj zahteva od njega Bog, kaj pričakuje od njega cerkev, kaj država, kaj človeša družba sploh, in če je res od Boga poklican v zakonski stan, naj se ne plaši pred težavami, ki ga čakajo v zakonu, ampak zaupajoč v božjo pomoč naj pogumno stopi v zakon in naj pomisli, koliko dobrega lahko stori v zakonskem stanu in kakšno plačilo mu bo Bog dal enkrat zato.

Naj ga zadene v zakonu ta ali ona nesreča, naj mu umrje kak ljubljjen otrok, naj mu hiša pogori, naj se mu zgodi karkolisibodi hudega, vselej naj se vda v voljo božjo in vedno zaupa v previdnost božjo. Bog svojih nikoli ne zapusti. Kratko je trpljenje na zemlji, večno je plačilo v nebesih.

Ker pa je prazno vse človeško prizadevanje brez sreče iz nebes, naj že takrat, ko stopi v zakon, pazi na to, da ga z Bogom začne. »Z Bogom začni vsako delo, in bo dober tek imelo.« Naj torej v milosti božji stopi pred altar. Poročnik naj bo z mašo! Pri poročni maši dobi nevesta, če ni vdova, poseben blagoslov, katerega tako zelo potrebuje.

Pri ženitovanju naj novoporočenca pazi-
ta, da ostaneta trezna in pametna, da se sicer vese-
lita, a varujeta razuzdanega veselja. Pazita naj, da
se bodo tudi svatje dostojno obnašali. Dobita naj
krščanske godce, ne umazanih kvantačev, varujeta
naj se nepotrebnega zapravljanja in grde baharije.
Otroki naj bi se ne pustili na ženitnino. Kratko, naj
je na ženitnini vse tako, da bi bila lahko navzoča
na nji tudi Jezus in Marija, kakor nekda v Kani na
Galilejskem.

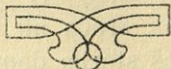
Sploh naj imajo zakonski vedno za vzgled s v.
Družino in naj si prizadevajo, da bo njihova dru-
žina bolj in bolj podobna sv. Družini!

Pred vsako izpovedjo si morajo zakonski vest
izprašati, kako so izpolnjevali dolžnosti svojega sta-
nu, in v vsakem dvomu za svet vprašati izpovednika.

Prišla bo ura za vsakega, tudi za zakonske, ko
bo treba zapustiti svet. S kakšno tolažbo se bodo
tedaj zakonski ozirali v preteklost, ako so zvesto
izpolnjevali svoje dolžnosti! Brez strahu bodo zrlí
tudi v prihodnost, ker pojdejo po plačilo, katero je
Bog obljubil vsem, ki izpolnjujejo njegove zapovedi!

Končam s pristrčnim voščilom:

Krščanski zaročenci in zakonski,
Bog vam daj srečo in blagoslov, zdaj
in na vekomaj!

Ob poroki Marijine hčere.

Predragi otrok Marijin, danes stojiš pred altarjem, da prejmeš zakrament svetega zakona. 7437 dni si že na svetu, pa malo je bilo zate tako važnih in pomenljivih, kakor je današnji. Dvajset let je minilo že, kar so te prvič prinesli v to cerkev in si postal otrok božji. Nekaj tednov po rojstvu so te prinesli tvoja ljuba mati sami v cerkev. Bila si tedaj drugič v cerkvi. Tukaj, ravno pred tem altarjem, so klečali in te držali v naročju ter prosili vsemogočnega Boga sreče in blagoslova zate. Ko si nekoliko odrasla, klečala si večkrat pred tem altarjem in molila. Dva dneva sta bila zate v tem času posebno pomenljiva. Najprej tisti dan, ko si z vencem na glavi kakor danes tukaj klečala. V nedolžnem veselju se ti je svetil obraz, ko si prvič prejela v srce svojega Odrešenika pri sv. obhajilu. O kako srečna si bila takrat! Drugi pomenljivi dan pa je bil zate takrat, ko si bila tu sprejeta med Marijine otroke, ko te je Marija sprejela v svoje posebno varstvo. In danes je zate, rekel bi, najpomembnejši dan, danes se odloči zate cela prihodnost, sreča ali nesreča na tem in onem svetu. Kaj boš storila danes?

Zapustila boš cerkev, kjer si postala otrok božji. slovo boš danes vzela od cerkve, kjer si prvič oku-

sila ljubezen božjo na Srcu Jezusovem v sv. obhajilu in še večkrat potem, zapustila boš danes cerkev, v kateri si bila sprejeta med Marijine otroke, zapustila mile svoje tovarišice, zapustila boš očeta in mater in brate in sestre, zapustila domačo faro. — vse se bo spremenilo zate. Ali se bo spremenilo na bolje? Ali boš srečna, ali boš bolj srečna, kakor si bila do sedaj?

Nič naj te ne skrbi preveč. Otrok Marijin si, zvesta mati čuje nad teboj, ki te ne bo zapustila nikdar. Kadar ti bo hudo, kadar bo tvoje srce prevzemala žalost, in ne boš mogla potolažiti svojega gorja svoji ljubi materi, ki jih boš danes zapustila, tedaj pa se obrni k svoji drugi, mogočnejši materi, ki te bo spremljala po vseh potih tvojega življenja. Pri nji boš dobivala tolažbo, pri nji pomoč in pogum, da ne boš omagala pod težo bridkosti, ki te bodo gotovo zadevale v novem stanu,

Spremenil venec ta poročni,
se v trnjevo ti krono bo ! . . .

Marija te ne bo zapustila. če je ti ne zapustiš.

O le otrok ji zvest ostani,
Potem si lahko brez skrbi,
Saj, kogar ona zvesto brani,
Ta zapuščen nikoli ni ! —

Oklepaj se vedno z veliko ljubeznijo svoje dobre matere Marije, služi ji iz vsega srca, in skrbi, da bodo tudi drugi v vaši hiši Marijo častili in ljubili.

S tem si boš najbolj zagotovila srečo in zadovoljnost na zemlji; onkraj groba pa boš prejela plačilo ter uživala rajsko srečo v družbi nebeške Matere Marije. Kdor mene najde, najde življenje, kliče Marija.

Pa tudi tebi, krščanski ženin, moram nekaj besed izpregovoriti. Upam, da si poslušal le glas Gospodov, ki te je klical v zakon. Upam, da hočeš le zato stopiti v zakon, da bi v njem izpolnjeval voljo božjo, da bi lože zveličal svojo dušo in obvaroval se večnega pogubljenja. Težko breme boš sedaj sprejel nase, omagati bi moral pod to težo. ko bi ti nihče ne pomagal. Ali kdo ti bo pomagal nositi breme? Sam si si izvolil in izbral pomočnico in jo pripeljal kot svojo nevesto pred altar, da tudi Bog potrdi to, kar si storil. Glej, ona je pri volji, da ti pomaga nositi to težko breme. Prišla je semkaj s teboj, da tu pred živim Bogom obljubi biti tvoja žena, tvoja pomočnica. In da postane to, pomisli, kaj hoče storiti, kakšno žrtev ti hoče prinesiti! Kar ji je bilo najbolj milo in drago na zemlji, hoče pustiti tebi na ljubo, da postane tvoja žena, tvoja pomočnica. Zapustila bo očeta in mater, brate in sestre, zapustila domačo hišo, kjer je preživela najlepša leta srečne mladosti, zapustila bo svoje drage tovarišice, s katerimi je bila še posebno zvezana v ljubezni kot otrok Marijin, zapustila bo domačo faro, šla med tuje ljudi, — tebi na ljubo. O krščanski ženin, dobro pomisli, kakšno žrtev ti bo prinesla ona, s katero boš sedaj sklenil sveto zakonsko zvezo. Zatorej pa glej, da ji boš tudi ti povračal ljubezen z ljubeznijo! Ona pojde s teboj in za teboj, a ne kot tvoja dekla, ampak kot tvoja pomočnica in zvesta tovarišica,

zato da bi ti pomagala nositi breme velikih dolžnosti in odgovornosti, ki jih boš sprejel z zakonsko zvezo, da bi ob tvoji strani hodila, v veselju s teboj se veselila, v žalosti te tolažila . . .

Toda, krščanska ženina in nevesta, ni zadosti, da bosta pomagala drug drugemu, iskati morata pred vsem pomoči tam, kjer jo gotovo dobita, pri Bogu. Prazno je delo brez sreče iz nebes! Če pa hočeta, da vama Bog dá srečo, morata v strahu božjem živeti. Iz vsega srca vama želim, da bi dosegla pravo srečo, da bi v ljubezni in edinosti skupaj živela, da bi bila zadovoljna v novem stanu, po smrti pa, da bi šla uživat večno veselje in srečo, da bi vaju ne zadela strašna nesreča, grozna ločitev na večne čase, da bi eden bil v peklu, drugi v nebesih, ampak da bi tako kakor se bosta zdaj združila na zemlji, združila se po smrti na večne čase v nebesih. Amen.

Nagovor ob poroki.

Krščanska ženin in nevesta! Slovo hočeta dati samskemu stanu. Resna in imenitna ura vajinega življenja je to. Na pragu zakonskega stanu se ozrita še enkrat nazaj, nazaj v prelepa leta, ki sta jih preživela v samskem stanu. Kaj ne, kako hitro so minula ta leta in kako prijetno je bilo vajino dosedanje življenje! Hudih, telo in dušo morečih skrbi nista poznala. Vajini ljubi stariši so skrbeli za vaju. Drugega vama ni bilo treba kot ubogati in poslušati jih, sicer pa sta bila prosta ko tički pod nebom. Viharji življenja so hruli mimo vaju, potrli so tega in onega, vidva še vedela nista za to. Solnce mladostne sreče in brezskrbnosti vama je sijalo, o lepa, srečna leta! In ta raj svobodnega samskega stanu hočeta sedaj zapustiti! Ali vesta, kaj vaju čaka v novem stanu? Tako prijetnega in brezskrbnega življenja, kakoršnega sta imela v samskem stanu ne bo več. Težavne dolžnosti bosta sprejela z zakonsko zvezo, naložila si težko breme, velike skrbi!

Velikansk je razloček med samskim in zakonskim stanom. Že sv. apostol Pavel pravi: »Kdor je brez žene, skrbi za to, kar je Gospodovega, kako bi

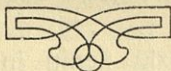
Bogu dopadel. Kdor je pa oženjen, skrbi zato, kar je posvetnega, kako bi ženi dopadel in je razdeljen.« (I. Kor. 7, 32, 33.) Razdeljen je, to se pravi: raztresen zavoljo skrbi, tako da ne more samo Gospodu služiti, temveč da mora bolj zase in za svojo družino skrbeti. In dalje pravi sv. Pavel: Devica misli, kar je Gospodovega, da bi bila sveta na telesu in duši, katera je pa omožena, misli na to, kar je posvetnega, kako bi možu dopadla.« (I. Kor. 7, 34.) Brez dvoma je samski stan lepši in popolnejši kakor zakonski stan. Blagor mu, kdor more ostati v samskem stanu in neoskrunjeno ohraniti svoje devištvo. Veliko skrbi in težav in bridkosti se obvaruje, prosteje more služiti Bogu in delati za svoje izveličanje. Pa če koga Bog kliče v zakonski stan, mora poslušati ta klic. Tudi zakonski stan je postavljen od Boga in je lep, čeravno težaven stan. Veliko dobrega lahko store zakonski, če zvesto izpolnjujejo svoje stanovske dolžnosti, mnogo zasluženja si tako naberejo za nebesa.

Zatorej, krščanski ženin in nevesta, čeravno vama je milo pri srcu, ko slovo jemljeta od samskega stanu in pri spominu na srečna leta svobode zlate čujeta klic: nazaj, nazaj, — ne plašita se! Po resnem prevdarku sta se odločila za težavni zakonski stan. Poslušala sta glas božji, ki vaju kliče v zakon. Pogumno torej glejta v prihodnost! V novem stanu vselej in povsod delajta le kar Bog hoče, in Bog bo vaju podpiral, da bosta premagovala vse težave. Drug drugega bremena nosita, pa jih bosta lahko nosila. Zvesta si ostanita in vedno se ljubita, pa bosta mnogo prijetnih in srečnih ur preživela skupaj.

Še malo, pa bosta navezana drug na drugega za vselej. Roko v roki bosta držala tu pred oltarjem kot v slovesno prisego,

da srce zvesto kakor zdaj
ostalo bode vekomaj!

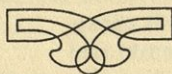
Držita to prisego! Naj pride, kar hoče, pogumno skupaj ostanita in skupno vse težave trpita, zakaj zakonska zveza je nerazvezljiva, samo smrt jo more raztrgati. Da, samo smrt, in smrt bo gotovo prišla enkrat. Tedaj pa bosta morala stopiti pred sodbo Najvišjega in dati odgovor, kako sta držala svojo prisego. Držita je zvesto in sodbe se vama ne bo treba bati! Tedaj bosta prejela plačilo za ves trud na zemlji ter bosta v večnosti združena uživala rajsko, neminljivo srečo. Bog daj! Amen.

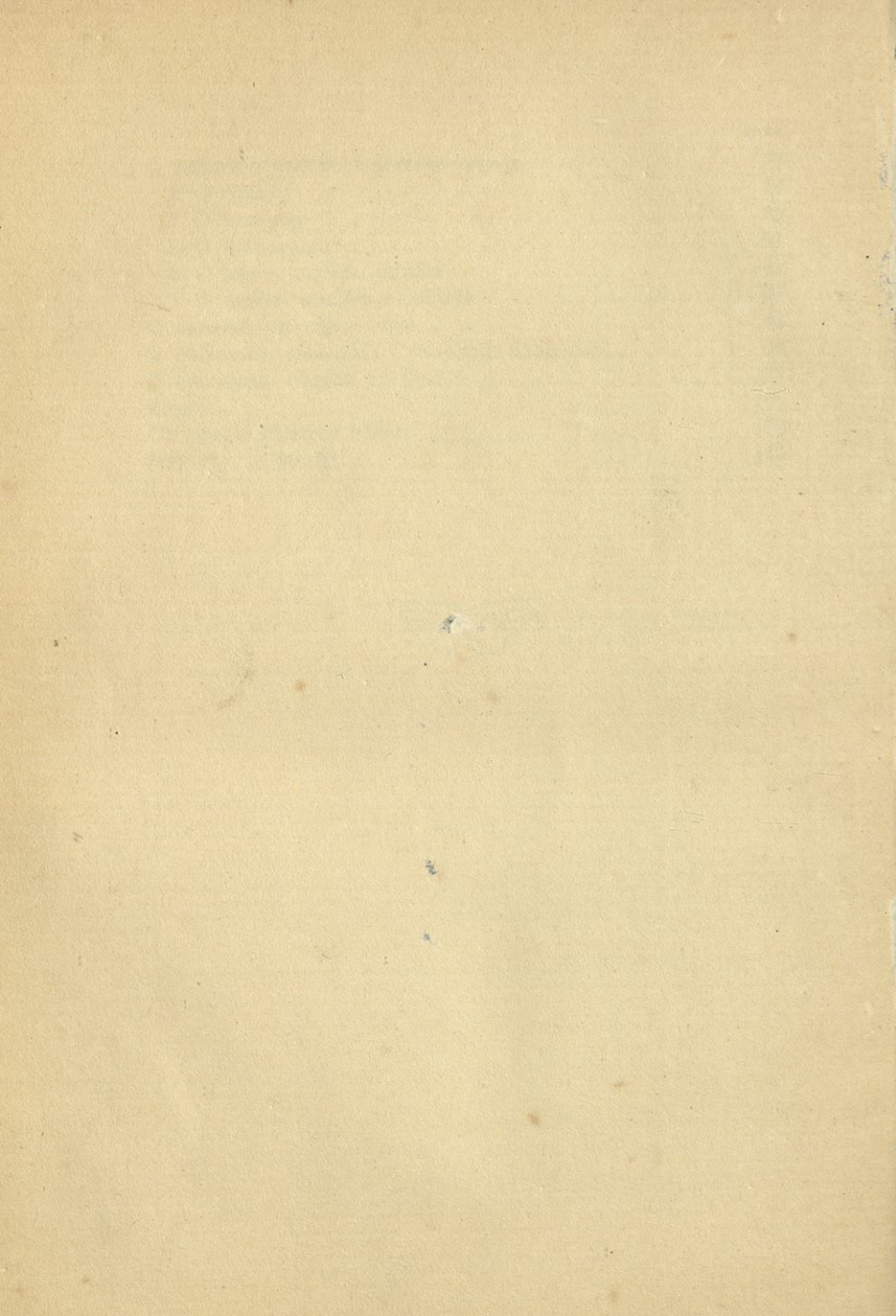

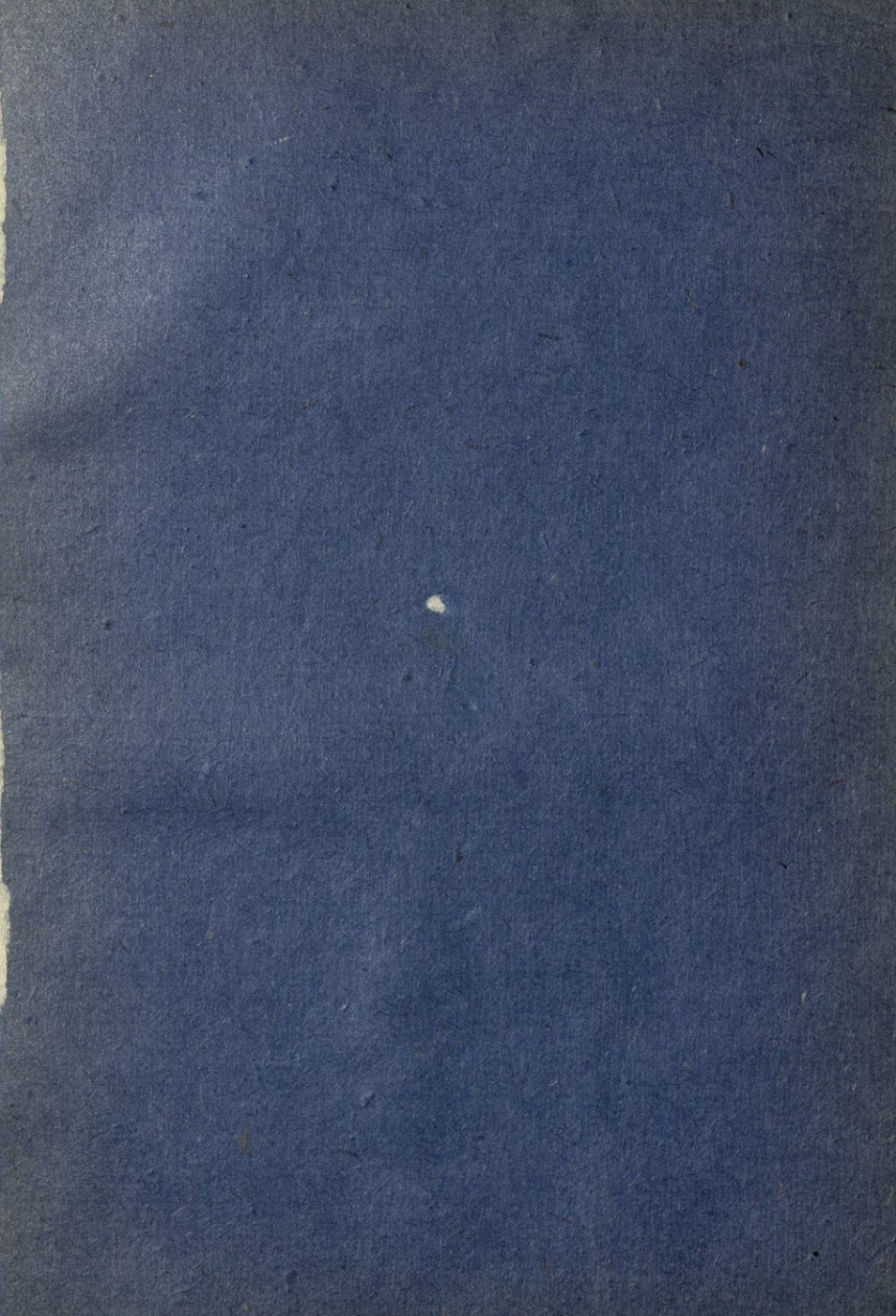
KAZALO.

	Stran
Predgovor	3
Predgovor k drugi izdaji	7
Kaj hočeš storiti?	9
1. da se ne zaročajo lahkomišno	9
2. da ni med njimi zakonskih zadržkov, in da so dobro poučeni v krščanskem nauku	16
3. da čisti preživé zakonski stan	23
4. da pred poroko vredno prejmejo zakrament sv. pokore in sv. Rešnjega Telesa	25
Še enkrat: Kaj hočeš storiti?	28
O zakonu vobče	29
Kaj je zakrament sv. zakona?	29
Kdaj je Bog zakon postavil?	29
Katere milosti podeli zakrament sv. zakona	37
O dolžnostih zakonskega stanu	38
O dolžnostih zakonskih, ki jih imata kot mož in žena	40
1. O skupnem življenju do smrti	40
2. O edinosti	42
3. O zakonski ljubezni	47
4. O zakonski zvestobi	49
5. O zakonski pravici in zakonski čistosti	52
6. O lepem vzgledu in vzajemni pomoči zakonskih	55
7. O posebnih dolžnostih moža	56
8. O posebnih dolžnostih žene	60
O dolžnostih zakonskih, ki jih imajo kot stariši	67
1. O izreji pred rojstvom otrok	71
2. O izreji po rojstvu otrok	73

	Stran
O nekaterih pravilih krščanske vzgoje	77
1. O učenju	77
2. O svarjenju	86
3. O kaznovanju	91
4. O lepem vzgledu starišev	92
5. O molitvi starišev za otroke	93
O napakah pri vzgoji otrok	94
O dolžnostih zakonskih v posebnih okoliščinah	96
O cerkvenem obredu pri poroki	101
Konec	106
Ob poroki Marijine hčere	108
Nagovor ob poroki	112

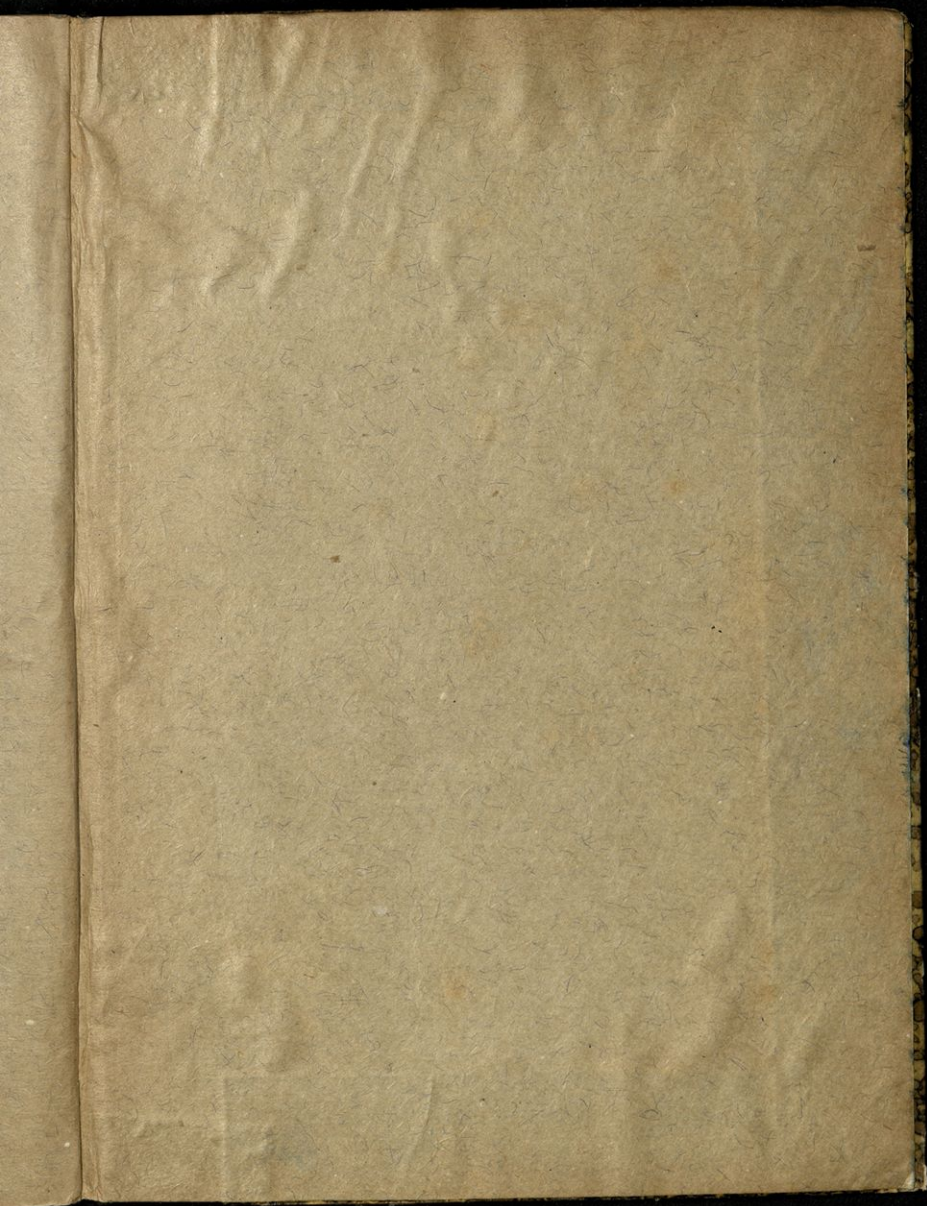

C06155 x042x00

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000437213

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIZNICA

U 586 442

COBISS 0